

Grau en Dret
Treball de fi de Grau (21067/22747)
Curs acadèmic 2022-2023

La influència de la *Sentència dictada per la Sala de lo Social del Tribunal Suprem n° 548/2021 de l'1 de juny del 2021*, sobre la regulació de la prostitució al sistema legal espanyol

Ivet Clavell Hernández

Tutor del treball:
Héctor Lopez Bofill

DECLARACIÓ D'AUTORIA I ORIGINALITAT

Jo, Ivet Clavell Hernández, certifico que el present treball no ha estat presentat per a l'avaluació de cap altra assignatura, ja sigui en part o en la seva totalitat. Certifico també que el seu contingut és original i que en sóc l'única autora, no incloent cap material anteriorment publicat o escrit per altres persones llevat d'aquells casos indicats al llarg del text.

Com a autora de la memòria original d'aquest Treball Fi de Grau autoritzo la UPF a dipositar-la i publicar-la a l'e-Repository: Repository Digital de la UPF, <http://repositori.upf.edu>, o en qualsevol altra plataforma digital creada per o participada per la Universitat, d'accés obert per Internet. Aquesta autorització té caràcter indefinit, gratuït i no exclusiu, és a dir, sóc lliure de publicar-la en qualsevol altre lloc.

Ivet Clavell Hernández

Barcelona, a 15 de maig de 2023

Resum

El següent treball s'inicia amb una introducció sobre les tres posicions que predominen envers la regulació (o no regulació) de la prostitució: (a) la **prohibicionista** (model que sustenta la penalització legal de qualsevol subjecte que estigui vinculat amb l'exercici de la prostitució), (b) l'**abolicionista** (adoptada pel sistema legal espanyol, partidària de l'abolició de la prostitució), i (c) la **regulacionista** (la qual sustenta que la prostitució es tracta d'un treball digne que hauria de ser reconegut a nivell legal).

Posteriorment, s'estudia la situació d'**al·legalitat** que predomina a Espanya, en tant l'exercici de la prostitució no està del tot regulat, si més no, ho està el delictes de tracta (motiu pel qual es solen confondre ambdós conceptes), i, seguidament, es parla de la influència que té la situació d'al·legalitat sobre els **drets constitucionals del treball**.

Finalment, analitzo l'impacte que ha tingut la *Sentència dictada per la Sala de lo Social del Tribunal Suprem n° 548/2021 de l'1 de juny del 2021*, sobre la situació legal de la prostitució a Espanya, en tant la mateixa ha reconegut la laboralitat de la prostitució per **compte propi**, així com paral·lelament analitzo la situació de la regulació de la prostitució a **nivell internacional**, fet que m'ha portat a confirmar que dins la Unió Europea existeix disparitat normativa.

Índex

1. Introducció	5
1.1.Diferències conceptuals i posicions envers la regulació (o no regulació) de la prostitució.	5
1.2.Regulació actual sobre la prostitució al sistema jurídic espanyol: l'al·legalitat. ...	9
2. Teoria i Sistema de Drets Fonamentals	12
2.1.Sistema de Drets Fonamentals: classificació, vessant subjectiva i vessant objectiva.	14
2.2.El dret a sindicat-se lliurement: l'article 28 de la Constitució.	15
2.3.El dret al treball: l'article 35 de la Constitució.	16
3. El Sindicat <i>OTRAS</i>: l'impacte de la Sentència del Suprem sobre la legalització de la prostitució	19
3.1.El Sindicat <i>OTRAS</i>.	19
3.2.La Sentència del Suprem.	21
4. Anàlisi de Dret Comparat	26
4.1.Situació legal de la prostitució a nivell internacional.	26
5. Conclusions	31
6. Bibliografia i Webgrafia	34

1. Introducció

El següent treball tracta sobre la situació legal actual de la prostitució al sistema legal espanyol, després del raonament de la *Sentència dictada per la Sala de lo Social del Tribunal Suprem n° 548/2021 de l'1 de juny del 2021*¹, que dimana del recurs de cassació n° 29/2019, i que analitzaré als següents apartats. No obstant, l'objecte d'estudi no és el dictamen de la Sentència en si sinó l'impacte que ha tingut la mateixa sobre determinats drets constitucionals del treball.

Paral·lelament, he volgut estudiar quins drets els hi vindrien atribuïts a les prostitutes si el seu treball fos reconegut a nivell legal, partint de diversos textos legislatius, amb l'objectiu de determinar si el reconeixement que predomina actualment les beneficia o les perjudica.

A nivell estructural, el treball es desenvolupa en quatre blocs. En primer lloc, el primer bloc és una introducció a nivell conceptual que ens ajudarà a seguir l'estructura dels demés blocs. El segon, tracta sobre la situació actual que predomina a Espanya envers el sistema legislatiu que ens envolta, i, seguidament, la relació que té aquesta envers els drets constitucionals del treball. El tercer bloc, és un estudi extensiu de la referida Sentència² i de les diverses actuacions que fins ara ha realitzat el Sindicat *OTRAS*, i, en últim lloc, el quart bloc tracta sobre la regulació de la prostitució a nivell internacional, amb l'objectiu de comparar els models adoptats als diversos països, i de determinar quina és la situació actual a la Unió Europea.

Com a metodologia de recerca, he partit d'un seguit de llibres i documentals que veureu citats a lo llarg de la recerca, però, sobretot, he partit de notícies actuals.

1.1. Diferències conceptuais i posicions envers la regulació (o no regulació) de la prostitució.

En primer lloc, m'agradaria aclarir i recordar que, durant el desenvolupament d'aquest estudi o treball, tractaré la situació actual de la **regulació de la prostitució a Espanya** i la vinculació que suposa aquest fet amb els drets constitucionals actualment reconeguts, **i no del delictes de tracta d'éssers humans**. Tot i que són conceptes estretament relacionats, no signifiquen ni impliquen el mateix, tal com analitzaré a continuació. Col·loquialment parlant, per un lloc, com estudiaré als següents punts, la prostitució no està del tot regulada a Espanya però tampoc es

¹ Concretament, la *Sentència dictada per la Sala de lo Social del Tribunal Suprem n° 548/2021 de l'1 de juny del 2021, que dimana del recurs de cassació n° 29/2019*. Font: OTRAS (<https://www.sindicatootras.org/listado-de-sentencias.html>). [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

² Ibídem.

considera il·legal en sentit estricte, sinó que es troba en situació d'al·legalitat i es presenten diferents posicions envers la seva regulació que a continuació mencionaré. D'altra banda, la tracta és un delictes tipificat al Codi Penal espanyol³, concretament al *Títol VII bis* (a l'article 177 bis del referit text legislatiu), que no només engloba les conductes que suposen formar part del cercle sexual al qual ens estem referint.

També, en aquesta mateixa línia, cal mencionar que el **Diccionari de la Real Acadèmia Espanyola**⁴ (d'ara endavant, la *RAE*) ha establert que per prostitució entenem aquella “**activitat de qui manté relacions sexuals amb altres persones a canvi de diners**”, de manera en que, quan parlem de prostitució, normalment fem referència a les diverses activitats que aquesta implica, és a dir, fem referència tant a l'activitat exercida als prostíbuls com a la via pública (en tant es tracta de l'activitat típica exercida en aquest espai), com a la prostitució exercida mitjançant la pornografia o la telefonia (per exemple), i, de la mateixa manera, per sexe entenem que ens estem referint a **qualsevol activitat sexual**⁵.

Finalment, al llarg del treball em centraré en l'estudi de tres subjectes: la **prostituta**, el **proxeneta**, i el **client**. Per prostituta, entendrem que ens estem referint al subjecte que exerceix la prostitució, i ens referirem a ella mitjançant el sexe femení, en tant la majoria del col·lectiu està integrat per dones, per tal de donar-les veu. Per proxeneta, i atenent de nou al Diccionari de la *RAE*⁶, entendrem que ens referim a la persona que obté benefici de la prostitució arran de l'activitat que exerceix un subjecte aliè, i per client, entendrem que fem referència al consumidor.

Dit això, abans d'entrar en matèria de regulació legal actual, m'agradaria aclarir les diferents **posicions o corrents** més populars (en tant existeixen vessants de les mateixes) que existeixen respecte de la regulació (o no regulació) de l'exercici de la prostitució, per tal de situar-nos en context, a nivell mundial⁷.

³ Concretament, la *Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal*. [Per a consultes *online*] Font: BOE (<https://www.boe.es/buscar/pdf/1995/BOE-A-1995-25444-consolidado.pdf>. [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).

⁴ Font: Diccionario de la lengua española (<https://dle.rae.es>. [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).

⁵ I per tant, no necessàriament quan parlem de sexe ens estem referint a la relació sexual de caràcter heterosexual consistent en la penetració.

⁶ Font: Diccionario de la lengua española, supra n. 4.

⁷ Posteriorment entraré en un anàlisi molt més profund del dret comparat, a l'apartat n° 4 del treball. En aquest punt, només introdueixo una sèrie de conceptes bàsics i faig referència a alguns països per tal de contextualitzar la situació. Per introduir les diferents posicions que a continuació mencionaré he fet servir com a punt de referència un Treball de Fi de Grau disponible al Repositori de la Universitat Pompeu Fabra. Concretament, la font és la següent: SANTAMANS HURTADO, JÚLIA. *El debat de la prostitució a Espanya*

En primer lloc, trobem l'anomenat model “**prohibicionista**”, que tal com indica el seu nom, té com a objectiu prohibir l'exercici de la prostitució, arran de **sancionar** a tots els subjectes relacionats amb l'exercici de l'activitat de la prostitució. Està implantat a Nord Amèrica, Xina i Rússia⁸, entre d'altres, i proposa sancionar tant al proxeneta, com al client, com a la prostituta, fet que ha ocasionat una certa crítica. En aquesta línia, trobem el corrent del “**rufianisme**”, la qual considera que la prostitució consisteix en l'explotació immoral del subjecte que l'exerceix, relacionant el concepte de prostitució estretament amb el delictes de tracta d'éssers humans anteriorment mencionat.

En segon lloc, trobem els dos models que suposen el focus de debat actual al sistema jurídic-social espanyol (i conseqüentment, d'aquest treball): per un lloc, “**l'abolicionisme**”, i per l'altre, el “**regulacionisme**”.

El model abolicionista suggereix, tal com indica el seu nom, **l'abolició de la prostitució**, en tant considera l'exercici de l'activitat com una vulneració directa sobre els drets fonamentals de la dona, i no considera que existeixi un model de prostitució lliure o voluntari, en tant entén que el cos femení queda subjecte al comerç sexual i això suposa una **agressió sexual** sobre la prostituta. Es tracta d'un model, doncs, encaminat a **considerar les dones éssers humans de ple dret**⁹. D'aquesta manera, es suggereix perseguir penalment al proxeneta i al client, però no a la prostituta (fet que el diferencia del prohibicionisme).

És un model principalment imposat als països nòrdics com Suècia o Islàndia¹⁰. A Espanya, és el model sostingut per l'actual Presidenta del Ministeri d'Igualtat, Irene Montero, i per l'actual president de l'Estat, qui lidera el *PSOE* (Partido Socialista Obrero Español), Pedro Sánchez (fet que afirmo d'acord amb la reforma del Codi Penal que estudiaré a continuació), i

(<https://repositori.upf.edu/bitstream/handle/10230/48570/TFGDRET2021SANTAMANSDebat.pdf?sequence=1&isAllowed=y>). [Última consulta: 24 d'abril de 2023]].

⁸ Font: ABC. *Mapa de la prostitució mundial: ¿dónde está prohibida y en qué países es legal?* (https://www.abc.es/sociedad/abci-mapa-prostitucion-mundial-donde-esta-prohibida-y-en-que-paises-es-legal-nsv-202206081809_noticia.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.abc.es%2Fsociedad%2Fabci-mapa-prostitucion-mundial-donde-esta-prohibida-y-en-que-paises-es-legal-nsv-202206081809_noticia.html%3Fref%3Dhttps%3A%2F%2Fwww.bing.com%2F). [Última consulta: 24 d'abril de 2023]].

⁹ Es tracta de l'afirmació o eslògan a la que fan suport les integrants de les plataformes *Online* conegudes com a *Geoviolenciasexual.com* i *Feminicidio.net*. Font: Geo violència sexual. *¿Qué es el abolicionismo de la prostitución?* (<https://geoviolenciasexual.com/que-es-el-abolicionismo-de-la-prostitucion/>). [Última consulta: 24 d'abril de 2023]].

¹⁰ Font: ABC. *Mapa de la prostitució mundial: ¿dónde está prohibida y en qué países es legal?*, supra. n. 8.

per organitzacions de treball com la *UGT*¹¹ (Unión General de Trabajadores), *CCOO*¹² (Comisiones Obreras), la *CGT*¹³ (Confederación General del Trabajo). Paral·lelament, existeixen grans organitzacions, col·lectius o associacions que es posicionen com a abolicionistes, tal com la *PAP*¹⁴ (la Plataforma estatal de organizaciones de mujeres por la abolición de la prostitución), sobre la que hi tornarem a l'apartat nº 3 del treball, o l'associació *APRAMP* (Asociación para la Prevención, Reinserción y Atención a la Mujer¹⁵).

D'altra banda, el model **regulacionista**, tal com indica el seu nom, suggereix la regulació de la prostitució, per tal de dotar a la prostituta d'un seguit de drets laborals (atribuïts a qualsevol altre tipus de treball), en tant considera l'activitat de la prostitució com a un **treball digne i lliure**¹⁶. Per tant, no busca sancionar als subjectes que es relacionin amb l'activitat de la prostitució, sempre que actuïn dins allò que permet la regulació legal del sector. Considera, doncs, que cada subjecte és lliure de decidir l'activitat laboral a la qual vol dedicar-se. D'acord amb els subjectes que fan suport a aquest model, el model regulacionista presenta dos grans avantatges: (1) la disminució de la tracta de prostitució, en tant es tractaria d'una activitat regulada, i per tant controlada a nivell estatal¹⁷, i (2) l'augment del PIB espanyol, en tant és un servei altament consumit a Espanya¹⁸.

¹¹ Font: Diario de León. *UGT y CCOO apuestan por tesis abolicionistas para aumentar que la explotación sexual <<no es Trabajo>>* (<https://www.diariodeleon.es/articulo/afondo/ugt-cc-oo-apuestan-tesis-abolicionistas-argumentar-quela-explotacion-sexual-no-es-trabajo/20060430020000836086.html>). [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).

¹² *Ibidem*.

¹³ Font: Geo violència sexual. "*Ni es trabajo, ni es sexo*": *abolicionistas Internacionales de la prostitución, en el Congreso* (<https://geoviolenciasexual.com/ni-es-trabajo-ni-es-sexo-abolicionistas-internacionales-de-la-prostitucion-en-el-congreso/>). [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).

¹⁴ Font: Por la abolición de la prostitución (PAP). *Manifiesto Político por la Abolición de la Prostitución*. (<https://aboliciondelaprostitucion.wordpress.com/actividades-y-acciones/>). [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).

¹⁵ Font: 20 minutos. *Rocío Nieto: "Si regulamos la prostitución nos convertiremos en un mundo en el que todo vale"* (<https://www.20minutos.es/noticia/4967640/0/rocio-nieto-si-no-abolimos-prostitucion-convertimos-mundo-todo-vale/>). [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).

Per ubicar-nos sobre les diferents posicions que existeixen a Espanya en quant les diferents entitats citades, a banda dels articles ja citats, hem acudit al següent llibre: MAGDALENA LÓPEZ PRECIOSO, RUTH MESTRE I MESTRE, *Trabajo Sexual, Reconocer derechos* (2006). Pàgs. 7-138.

¹⁶ És un model que s'acostuma a confondre amb el *reglamentarisme*, fet que no és objecte d'estudi dins d'aquest treball. Aquest, es tracta d'un model que considera la prostitució com a necessària dins qualsevol Estat, i no busca el càstig dels subjectes que es relacionin amb la mateixa. Busca sotmetre a la prostituta a un seguit de control mèdics per tal de que es porti a terme una "activitat sexualment segura", fet que es contradictori en tant no es fan estudis mèdics al consumidor del servei.

¹⁷ Sobre aquest punt hi tornarem a l'apartat nº 4 del treball.

¹⁸ Font: RTVC. *España es el primer país de Europa en consumo de prostitución* (<https://rtvc.es/espana-es-el-primer-pais-de-europa-en-consumo-de-prostitucion/>). [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).

És el model de referència als Països Baixos, i a altres llocs com a Alemanya, Bèlgica i gran part de Sud Amèrica, entre d'altres¹⁹. A Espanya, és el model sostingut per la Plataforma Estatal por los Derechos de las Personas Trabajadoras del Sexo²⁰ o el CATS²¹ (Comité de Apoyo a las Trabajadoras del Sexo), entre d'altres. En aquesta mateixa línia, cal mencionar al **Sindicat OTRAS**, un sindicat que constitueix objecte d'estudi d'aquest treball²², en tant ha suposat que el Tribunal Suprem reconegui el **dret de les persones que desenvolupen treballs sexuals per compte propi a sindicarse**. Més endavant, comentaré perquè aquest fet ha suposat un canvi que ha tingut impacte directe dins el sistema legal espanyol.

1.2.Regulació actual sobre la prostitució al sistema jurídic espanyol: l'al·legalitat.

La prostitució a Espanya no es troba regulada en sentit estricte, si més no, s'estipulen un seguit de sancions administratives i penals quan es compleixin uns determinats requisits que estudiaré a continuació. Aquesta situació es coneix com l'"**al·legalitat**", fet que es dona a altres països europeus com Itàlia o Regne Unit²³.

En primer lloc, cal fer referència a la Llei Orgànica 4/2015, de 30 de març, de la **Seguretat Ciutadana**²⁴ (d'ara endavant, la "**LOSC**"). En aquest text legal, i concretament, a l'**article 36.11**, es considera com a **infracció greu** <<*la sol·licitud o acceptació per el demandante de servicios sexuales retribuidos en zonas de tránsito público en las proximidades de lugares destinados a su uso por menores, como centros educativos, parques infantiles o espacios de ocio accesibles a menores de edad, o cuando estas conductas, por el lugar en que se realicen, puedan generar un riesgo para la seguridad vial*>>. Aquest precepte legal implica doncs, l'adopció d'un sistema abolicionista, sustentat pel Govern actual, en tant persegueix la **sanció administrativa del client**, consistent en una sanció pecuniària, que pot oscil·lar entre els 601 i 30.000 euros de multa. No obstant això, la **LOSC**²⁵ únicament regula la prostitució consistent en el manteniment de relacions sexuals entre prostituta i client a l'**àmbit públic**, i no es

¹⁹ Font: ABC. *Mapa de la prostitució mundial: ¿dónde está prohibida y en qué países es legal?*, supra. n. 8.

²⁰ Font: CATS. *Manifiesto por los derechos de las personas trabajadoras del sexo* (<https://www.asociacioncats.es/manifiesto/>). [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).

²¹ *Ibidem*.

²² Concretament, a l'apartat nº 3 del treball.

²³ Font: ABC. *Mapa de la prostitució mundial: ¿dónde está prohibida y en qué países es legal?*, supra. n. 8.

²⁴ Concretament, la *Ley Orgánica 4/2015, de 30 de marzo, de protección de la seguridad ciudadana*. [Per a consultes *online*] Font: BOE (<https://www.boe.es/buscar/pdf/2015/BOE-A-2015-3442-consolidado.pdf>). [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).

²⁵ *Ibidem*.

posiciona envers altres figures típiques dins aquest àmbit, com podria ser-ho, per exemple, la pornografia, i, d'altra banda, deixa desemparada la prostitució exercida en prostíbuls²⁶.

Sobre aquest últim incís (la prostitució exercida als prostíbuls i altres àmbits com la pornografia), podem fer referència allò que estableix el **Codi Penal Espanyol**²⁷ al **Capítol V**, el qual regula <<de los delitos relativos a la prostitución y a la explotación sexual y corrupción de menores>>, i el que també adopta la postura d'un model abolicionista (en tant persegueix la penalització del proxeneta però no de la prostituta).

En primer lloc, l'**article 187**, tipifica la influència que ha causat el subjecte sancionat sobre l'exercici o manteniment de la prostituta major d'edat dins l'activitat sexual. Perquè es compleixi el tipus penal, cal que s'hagi emprat violència, intimidació, engany o abús de superioritat o de necessitat o vulnerabilitat de la víctima.

En segon lloc, el precepte legal fa referència al lucre que obté el proxeneta sobre l'explotació de la persona prostituïda major d'edat, diferenciant el tipus de pena imposada en funció de si la mateixa ha prestat (o no) el seu consentiment. Es considerarà que es dona explotació quan la víctima es trobi en situació de vulnerabilitat (personal o econòmica), o quan se li imposi a la mateixa condicions abusives, perjudicials o desproporcionades pel seu exercici.

En aquest punt cal fer referència a la reforma del Codi Penal²⁸ que ha tingut lloc mitjançant l'aprovació de la Llei Orgànica de Garantia Integral de la Llibertat Sexual²⁹ (*Lorg 10/2022 de 6 de septiembre de 2022*), o més coneguda avui dia com la "**Ley del solo sí es sí**", proposada pel **Projecte de Llei** de Garantia Integral de la Llibertat Sexual del 26 de juliol de 2021³⁰. Anteriorment, és a dir, abans de la reforma, només es sancionava al proxeneta que es lucrava de la prostitució sense que la prostituta hagués prestat el seu consentiment per tal acte.

²⁶ Al sistema espanyol la prostitució s'exerceix principalment a aquests establiments. No obstant, els mateixos es presenten front l'àmbit jurídic de forma encoberta, com a mers serveis d'hostaleria, un fet que a la pràctica suposa un gran problema d'identificació. En aquest punt m'agradaria mencionar una Sentència que em van proporcionar durant les pràctiques curriculars que he cursat aquest any al Jutjat Social nº 25 de Barcelona (conegut com el programa del *Pràcticum* que ens ofereix la Universitat), per tal d'ampliar coneixements. La mateixa tracta sobre la condemna a un prostíbul que amb caràcter previ a la sentència es considerava una empresa hostalera, en tant les treballadores sexuals estaven contractades com a cambres. És la Sentència dictada pel *Jutjat Social nº 25 de Barcelona, nº 266/2020 del 16 d'octubre de 2020*, recorreguda en suplicació l'any 2021, avui dia ferma.

²⁷ Font: BOE. *Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal*, supra. n. 3.

²⁸ *Ibidem*.

²⁹ Concretament, la *Ley Orgánica 10/2022, de 6 de septiembre, de garantía integral de la libertad sexual*. [Per a consultes *online*] Font: BOE (<https://www.boe.es/buscar/pdf/2022/BOE-A-2022-14630-consolidado.pdf>. [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).

³⁰ Concretament, *Proyecto de Ley Orgánica de garantía integral de la libertad sexual*. [Per a consultes *online*] Font: Congreso (https://www.congreso.es/public_oficiales/L14/CONG/BOCG/A/BOCG-14-A-62-1.PDF [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).

Amb la reforma, aquest requisit va deixar de ser exigint, en tant es sanciona la conducta lucrativa tant si existeix com si no consentiment per part de la prostituta, fet que va causar gran polèmica pels partidaris del model regulacionista del sistema espanyol, en tant s'ha interpretat com una marginalització social de la veu de les prostitutes que lliurement volen exercir com a tal, en tant no importa si les mateixes presten (o no) el seu consentiment per tal que un tercer obtingui beneficis de la seva activitat presumptament laboral (si es tractés d'un àmbit regulat), de manera en que es pogués establir una relació de jerarquia existent en tots els altres àmbits laborals³¹. La reforma es recull a la **Disposició Final quarta nº 17** del Projecte de Llei³² mencionat.

Dit això, cal mencionar que les penes oscil·len d'entre de 2 a 5 anys de presó i d'entre 12 a 24 mesos de multa, sense perjudici dels agreujants que puguin concórrer, si el subjecte imputat exerceix un càrrec públic, pertany a determinades organitzacions o grups criminals o hagi posat en perill la vida o salut de la víctima.

En segon lloc, **l'article 188** reconeix el mateix tipus penal que l'article 187 (lucre o inducció a la prostitució), però fent referència a les víctimes menors d'edat o discapacitades, de manera en que les penes previstes són superiors. En la mateixa línia, **l'article 189** regula, a diferència de la *LOSC*³³, l'altre supòsit típic dins el món de la prostitució: la pornografia o exhibicionisme, però únicament referint-se a víctimes menors d'edat o discapacitades.

Finalment, **l'article 194** preveu el tancament dels locals o establiments utilitzats per exercir la prostitució.

Com podem observar, d'acord amb la *LOSC*³⁴ i al Codi Penal³⁵, s'escull per sancionar o bé al client (en el cas de la *LOSC*³⁶), o bé al proxeneta (en el cas del Codi Penal³⁷), fet pel qual s'entén que el sistema espanyol es posiciona com a abolicionista³⁸. Per un lloc, podem

³¹ Cal mencionar que vaig assistir a una reunió *Online* en la qual s'impartia una xerrada de cara a estudiants exercida per la Presidenta del Sindicat *OTRAS*, Conxa Borrell, el dia 27 de març de 2023 (el justificant d'assistència l'adjunto als annexos), i, durant la mateixa, a banda d'altres conceptes que mencionaré a la part final del present treball, es va parlar sobre la figura del proxeneta. El Sindicat, o els membres que l'integren, busquen reconèixer la laboralitat de l'activitat consistent en la prostitució, establint una relació de laboralitat entre empresari i treballadora, però mai es refereixen a l'empresari com a proxeneta, en tant entenen al mateix subjecte com a còmplice dels delictes de tracta prèviament mencionats.

³² Font: Congreso. *Proyecto de Ley Orgánica de garantía integral de la libertad sexual*, supra n. 30.

³³ Font: BOE. *Ley Orgánica 4/2015, de 30 de marzo, de protección de la seguridad ciudadana*, supra n. 24.

³⁴ *Ibidem*.

³⁵ Font: BOE. *Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal*, supra. n. 3.

³⁶ Font: BOE. *Ley Orgánica 4/2015, de 30 de marzo, de protección de la seguridad ciudadana*, supra n. 24.

³⁷ Font: BOE. *Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal*, supra. n. 3.

³⁸ A banda de la regulació d'aquests dos textos legals, la nova *Lorg 10/2022*, torna a posicionar l'Estat espanyol com a abolicionista, en tal promou campanyes consistents en desincentivar la demanda dels serveis vinculats amb l'explotació sexual (concretament, vid. articles 9 i 11).

veure com la prostitució està prohibida a l'àmbit públic, en tant el seu exercici suposa una infracció administrativa greu. Per l'altre, podem veure com es sanciona al proxeneta que es lucrí (de) o indueixi (a) l'activitat de la prostitució, i, finalment, es preveu el tancament dels prostíbuls.

Arribats a aquest punt, però, ens adonem que disposem de regulació legal en certs àmbits de la prostitució respecte del client i del proxeneta, però no del subjecte que exerceix l'activitat i pateix les conseqüències de fer-ho: la **prostituta**. En cap moment dins la legislació espanyola es fa menció als drets o deures que li corresponen com a subjecte jurídic, de manera en que ens trobem front una gran **llacuna normativa**. Aquest serà el tema d'estudi als següents punts del treball. En primer lloc, estudiaré en quina mesura aquesta llacuna normativa pot suposar una vulneració dels drets fonamentals que li haurien de correspondre com a subjecte jurídic, i, en segon lloc, ho relacionaré amb els drets laborals reconeguts a diferents textos legals (principalment, a l'Estatut de Treballadors³⁹), i la incidència que ha tingut dins d'aquest àmbit la *Sentència dictada per la Sala de lo Social del Tribunal Suprem n° 548/2021 de l'1 de juny del 2021*⁴⁰, que ha reconegut la validesa legal del Sindicat OTRAS.

2. Teoria i Sistema de Drets Fonamentals

Dins d'aquest apartat tracto fins a quin punt la llacuna normativa anteriorment mencionada pot suposar la vulneració dels drets fonamentals relatius al dret col·lectiu del treball establerts a la **Constitució espanyola de 1978**⁴¹. Abans, però, m'agradaria parlar sobre l'estructura del text legal que estudiarem, per tal de contextualitzar la situació.

En primer lloc, cal dir que el text constitucional s'inicia mitjançant el Preàmbul, seguit de 169 articles, distribuïts en un Títol Preliminar i els següents Títols. S'afegeixen quatre Disposicions Addicionals, una Transitòria, una Derogatòria, i una Final.

Dit això, al **Títol Preliminar** es recullen els **principis generals de Dret Públic** de l'estat espanyol, i al **Títol Primer**, es recullen els Drets i Deures fonamentals. Aquest Títol,

³⁹ Concretament, el *Real Decreto Legislativo 2/2015, de 23 de octubre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores*. [Per a consultes online] Font: BOE (<https://www.boe.es/buscar/pdf/2015/BOE-A-2015-11430-consolidado.pdf>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

⁴⁰ Font: OTRAS. *Sentència dictada per la Sala de lo Social del Tribunal Suprem n° 548/2021 de l'1 de juny del 2021, que dimana del recurs de cassació n° 29/2019*, supra n. 1.

⁴¹ Concretament, la *Constitución Española*. [Per a consultes online] Font: BOE (<https://www.boe.es/buscar/pdf/1978/BOE-A-1978-31229-consolidado.pdf>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

s'estructura en tres capítols, i dins el Segon, és on s'engloben els drets constitucionals al treball: concretament, a la **Secció Primera** és on s'engloben els Drets Fonamentals en sentit estricte, els quals són el **dret a la sindicació (art. 28.1)** i el **dret de vaga (art. 28.2)**, mentre que a la Secció Segona, es recullen el **dret al treball (art. 35)**, i el **dret a la negociació col·lectiva (art. 37)**.

Això no obstant, abans d'entrar en un estudi profund sobre els preceptes que regula la Constitució Espanyola⁴², m'agradaria fer dos aclariments:

En primer lloc, en aquest apartat tractaré principalment **els drets col·lectius del treball**, en tant els drets individuals del treball o drets laborals requereixen l'estudi d'altres textos legals (a banda del text constitucional) per ser analitzats, com ara, principalment, l'Estatut dels Treballadors⁴³ o l'Estatut del Treballador Autònom⁴⁴. No obstant, cal dir que el nostre estudi principal radica en l'anàlisi de la **vulneració dels drets fonamentals dels quals les prostitutes disposarien si el seu dret al treball estigués reconegut**. Si més no, com és lògic, estudiarem en part aquests drets individuals, partint en certa manera d'un punt de vista fictici, en tant no els hi són atribuïts, ja que **no figuren com a treballadores dins el sistema legal espanyol**.

En segon lloc, tot i el reconeixement de quatre drets constitucionals del dret col·lectiu al treball per part del text constitucional (el dret a sindicació, el dret a vaga, el dret al treball i el dret a la negociació col·lectiva), ens centrarem en l'estudi del primer i de l'últim d'ells, és a dir, **del dret a la sindicació i del dret al treball**, fet que té una explicació raonable: el dret de sindicació és estrictament necessari estudiar-lo de manera separada als altres en tant la Sentència⁴⁵ que suposa l'objecte d'estudi d'aquest treball, versa sobre el dret a sindicat-se de les prostitutes. En segon lloc, el dret al treball també suposa ser de tractament imprescindible dins aquest treball, en tant sense el seu reconeixement, tots els altres drets, no els hi podran ser atribuïts.

Ara que he determinat els punts a tractar, abans d'entrar en matèria m'agradaria fer referència a la teoria general del Sistema de Drets Fonamentals, i per fer-ho, acudiré a l'estudi proporcionat per **Luis María Díez Picazo**.

⁴² Ibidem.

⁴³ Font: BOE. *Real Decreto Legislativo 2/2015, de 23 de octubre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores*, supra n. 39.

⁴⁴ Concretament, la *Ley 20/2007, de 11 de julio, del Estatuto del trabajo autónomo*. [Per a consultes online] Font: BOE (<https://www.boe.es/buscar/pdf/2007/BOE-A-2007-13409-consolidado.pdf>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

⁴⁵ Font: OTRAS. *Sentència dictada per la Sala de lo Social del Tribunal Suprem n° 548/2021 de l'1 de juny del 2021, que dimana del recurs de cassació n° 29/2019*, supra n. 1.

2.1. Sistema de Drets Fonamentals: classificació, vessant subjectiva i vessant objectiva.

Partint des d'una perspectiva històrica, la Constitució espanyola de 1978⁴⁶ estableix un “punt d'inflexió” a la història de la democràcia espanyola, en tant dóna lloc a la primera constitucionalització dels Drets Col·lectius del Treball. Dit això, m'agradaria comentar la **classificació dels drets fonamentals que Luis María Díez Picazo** analitza al seu llibre de Sistema de Drets Fonamentals⁴⁷.

Aquest autor entén les regles de drets fonamentals com a regles que tenen **estructura principal**, en tant les mateixes semblen ser redactades com a principis jurídics. Com a conseqüència, en casos de contradicció s'opta per la ponderació de drets fonamentals aplicables als casos concrets, i classifica els mateixos en tres categories segons la seva funció (**classificació funcional**): **drets civils**, consistents en garantir determinats àmbits de llibertat d'actuació o autonomia, **drets polítics**, consistents en garantir la gestió democràtica dels assumptes públics, i **drets socials**, consistents en garantir unes condicions de vida dignes. D'aquesta manera, la classificació encaixa amb el que predisposa l'article 1 de la Constitució⁴⁸, el qual determina que Espanya és un Estat de dret, democràtic i social. A banda, els drets fonamentals es consideren en funció de la seva estructura (**classificació estructural**), o bé **drets de defensa**, que faculden a exigir la no interferència, o bé **drets de participació**, que faculden a realitzar actes amb rellevància pública, o bé **drets de prestació**, que faculden a reclamar un benefici. Respecte d'ambdues classificacions, no existeix una correspondència clara entre els criteris funcional i estructural, de manera en que un dret civil no té per què configurar com a dret de defensa, i de manera en que un dret pot ser alhora de defensa i de participació, per exemple. Respecte la classificació estructural, i concretament, referint-nos als **drets de defensa**, estem front una **noció** equivocada en tant la llibertat pot ser o bé **negativa**, de manera en que l'Estat no faci fer alguna cosa al subjecte de dret, o bé **positiva**, de manera en que l'Estat no impedeixi fer alguna cosa al subjecte, segons Isaiah Berlin. I, paral·lelament, pel que fa als drets de prestació, la noció és equívoca en tant ens podem trobar front drets que faculden a exigir un benefici o prestació en sentit estricte, o front drets que faculden a utilitzar una unitat col·lectiva o servei públic⁴⁹.

⁴⁶ Font: BOE. *Constitución Española*, supra, n. 41.

⁴⁷ GIMÉNEZ DÍEZ – PICAZO LUIS MARÍA, *Sistema de derechos fundamentales* (Cuarta edición, 2013).

⁴⁸ Font: la *Constitución Española*, supra, n. 41.

⁴⁹ GIMÉNEZ DÍEZ – PICAZO LUIS MARÍA, *Sistema de derechos fundamentales. Primera Parte. Capítulo I. Aproximación a la idea de derechos fundamentales. Parte V. Clasificaciones de los derechos fundamentales*. (Cuarta edición, 2013).

Tornant al punt inicial, és a dir, a l'estructura que l'autor anomena com a principal de les normes que recullen drets fonamentals, ens trobem front un problema jurídic: els enunciats que proclamen drets fonamentals no operen només com a normes atributives de **drets subjectius** (en tant els subjectes poden fer-los valer en situacions concretes), sinó com normes que consagren **valors objectius** (ja que configuren com a elements objectius de l'ordre constitucional, perquè els mateixos funcionen com valors bàsics, integrants de l'ordre polític i la pau social, en virtut de l'article 10 de la Constitució⁵⁰), fet que, en base a la jurisprudència del Tribunal Constitucional, es coneix com a **“doble dimensió”** dels drets fonamentals. D'aquesta manera, el concepte de dret fonamental, funciona com a un concepte general que engloba tant drets subjectius (**dimensió subjectiva**), com garanties institucionals (**dimensió objectiva**), reduint ambdues dimensions a una **categoria unitària**⁵¹.

Finalment, cal mencionar que l'autor parla de la limitació dels drets fonamentals: no per configurar com a tal, es consideren com a drets **il·limitats**⁵². Poden ser limitats en base valors considerats com a “superiors” a la seva limitació, i entraria aquí en joc la restricció que versa sobre les prostitutes del dret al treball reconegut a l'article 35 del text constitucional⁵³, fet que estudiaré a continuació.

2.2.El dret a sindicar-se lliurement: l'article 28 de la Constitució.

Dins aquest apartat analitzaré les **conseqüències constitucionals** a les quals dona lloc la ubicació d'aquest dret dins la **Secció Primera del Capítol Segon del Títol Primer** de la Constitució⁵⁴, per tal de connectar aquestes conseqüències amb l'apartat tres del treball, on analitzaré el contingut material d'aquest dret.

⁵⁰ Font: BOE. *Constitución Española*, supra. n. 41.

⁵¹ GIMÉNEZ DÍEZ – PICAZO LUIS MARÍA, *Sistema de derechos fundamentales. Primera Parte. Capítulo I. Aproximación a la idea de derechos fundamentales. Parte VII. La estructura de las normas sobre derechos fundamentales: reglas y principios*. (Cuarta edición, 2013).

⁵² GIMÉNEZ DÍEZ – PICAZO LUIS MARÍA, *Sistema de derechos fundamentales. Primera Parte. Capítulo I. Aproximación a la idea de derechos fundamentales. Parte VIII. El ejercicio abusivo de derechos fundamentales*. (Cuarta edición, 2013).

⁵³ Font: BOE. *Constitución Española*, supra. n. 41.

⁵⁴ *Ibidem*.

En primer lloc, quan un dret és fonamental, es tracta d'una **matèria subjecta a Llei Orgànica**, en base **l'article 81.1**, fet del qual es promulga l'existència de la Llei Orgànica 11/1985 de dos d'agost, de la Llibertat Sindical (d'ara endavant, la **LOLS**⁵⁵).

En segon lloc, la **reforma constitucional** del dret a sindicat-se lliurement està subjecte a les exigències de **l'article 168**, fet que implica que la seva reforma requerirà l'aprovació per majoria de dos terços de cada Cambra juntament amb la immediata dissolució de les Corts. Les Cambres escollides hauran de ratificar la decisió i procedir a l'estudi del nou text constitucional, que haurà de ser aprovat per majoria de dos terços d'ambdues Cambres. Un cop s'aprovi la reforma per les Corts, la mateixa serà sotmesa a Referèndum per la seva ratificació, fet que suposa la participació de la població en el procés de reforma constitucional.

En tercer lloc, el dret a sindicat-se lliurement **vincula a tots els poders públics**, en virtut de **l'article 53.1**. I, en aquesta mateixa línia, i en virtut de **l'article 53.2**, disposa de **protecció especial i reforçada**, en tan qualsevol ciutadà podrà recavar la tutela de les llibertats i drets reconeguts a la *Secció Primera del Capítol Segon del Títol Primer*, front Tribunals Ordinaris, mitjançant un procediment basat en els principis de **preferència i sumarietat**, o mitjançant el **recurs d'empara** enfront del Tribunal Constitucional.

D'aquesta manera, els drets que no s'ubiquin dins aquesta Secció, és a dir, **el dret al treball** reconegut a l'article 35 que estudiarem al següent apartat, no estaran subjectes a la reserva de Llei Orgànica que preveu l'article 81, ni disposaran de la protecció especial que preveu l'article 53.2, ni d'allò que preveu l'article 168. No obstant, els mateixos sí que vincularan als poders públics (**article 53.1**), i disposaran de la protecció regulada a **l'article 161.1 a)**, de manera en que el Tribunal Constitucional podrà conèixer del recurs d'inconstitucionalitat que pogués presentar-se front de lleis o disposicions normatives amb força de llei.

Dit això, sobre l'estudi d'aquest dret hi tornaré a l'apartat tres del treball.

2.3.El dret al treball: l'article 35 de la Constitució.

L'article 35 de la Constitució⁵⁶ diu així: <<1. **Todos los españoles tienen el deber de trabajar y el derecho al trabajo, a la libre elección de profesión u oficio, a la promoción a través del**

⁵⁵ Concretament, la *Ley Orgánica 11/1985, de 2 de agosto, de Libertad Sindical*. [Per a consultes online] Font: BOE (<https://www.boe.es/buscar/pdf/1985/BOE-A-1985-16660-consolidado.pdf>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

⁵⁶ Font: BOE. *Constitución Española*, supra. n. 41.

trabajo y a una remuneración suficiente para satisfacer sus necesidades y las de su familia, sin que en ningún caso pueda hacerse discriminación por razón de sexo. 2. La ley regulará un estatuto de los trabajadores>>. Cal mencionar que al Conveni Europeu de Drets Humans⁵⁷, no es reconeix el dret treball, però sí a la Carta de Drets Fonamentals⁵⁸. De la redacció del mateix precepte legal (art. 35 CE⁵⁹), puc dir que presenta tant la llibertat de treballar com la llibertat d'escollir un determinat treball que serà retribuït, i, per treball, entenem qualsevol ocupació retribuïda⁶⁰.

No reconèixer el dret al treball de les prostitutes suposa atemptar contra tots els punts que regula aquest precepte legal:

En primer lloc, si tots els espanyols tenen el dret i el deure de treballar així com a escollir lliurement la seva professió o ofici, estudiarem perquè a les prostitutes no se'ls hi reconeix aquesta garantia.

En segon lloc, estudiarem parcialment el contingut que regula l'Estatut dels Treballadors⁶¹ (d'ara endavant, l'*ET*), punt en el qual tractarem els drets individuals del treball que a l'inici de l'apartat nº 2 comentava. Cal fer referència aquí, que quan ens referim a **treball**, estarem parlant de treball **personal** (és a dir, realitzat per una persona física), **voluntari** (d'acord amb l'article 8 del Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals⁶², el qual prohibeix l'esclavitud, ratificat per Espanya durant la transició), i **per compte aliena** (sobre aquest punt i sobre els treballadors per compte propi hi tornarem a l'apartat tres).

En primer lloc, a l'**article 1 de l'ET**⁶³, disposem de la definició de treballador (en aquest cas, la prostituta), i empresari (en aquest cas, l'ocupador). Per treballador, entenem el subjecte que presta els seus serveis de forma voluntària, retribuïda i per compte aliena sota la direcció de persona física o jurídica, coneguda com a empresari. Dit això, a l'**article 4** disposem dels drets

⁵⁷ Concretament, el *Convenio Europeo de Derechos Humanos*. [Per a consultes online] Font: ECHR (https://www.echr.coe.int/documents/convention_spa.pdf). [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

⁵⁸ Concretament, la *Carta de los derechos fundamentales de la Unión Europea*. [Per a consultes online] Font: BOE (<https://www.boe.es/doue/2010/083/Z00389-00403.pdf>). [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

⁵⁹ Font: BOE. *Constitución Española*, supra. n. 41.

⁶⁰ Font: Diccionario de la lengua española, supra n. 4.

⁶¹ Font: BOE. *Real Decreto Legislativo 2/2015, de 23 de octubre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores.*, supra. n. 39.

⁶² Concretament, el *Pacto Internacional de Derechos Económicos, Sociales y Culturales*. [Per a consultes online] Font: Naciones Unidas. Derechos Humanos (https://www.ohchr.org/sites/default/files/cescr_SP.pdf). [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

⁶³ Font: BOE. *Real Decreto Legislativo 2/2015, de 23 de octubre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores.*, supra. n. 39.

laborals, consistents en el dret a un treball i a la lliure elecció d'aquest, a la lliure sindicació, a la negociació col·lectiva, a l'adopció de mesures de conflicte col·lectiu, a la vaga, a reunió (en aquest punt, podem fer referència als **articles 77 a 81**, consistents en la regulació del dret a reunió), a la informació, a la consulta, i a la participació en l'empresa, a l'ocupació efectiva, a la promoció i formació professional, a la no discriminació (reforçat per l'article 17 del mateix text legal), a la integritat física, respecte de la intimitat i dignitat, a la remuneració (sobre aquest punt podríem acudir als **articles 26 i 27**, consistents en la regulació del salari i en la fixació del salari mínim interprofessional), a l'exercici del contingut del contracte laboral, i a altres drets (deixant la llista exhaustiva en *numerus apertus*. En aquest punt podem atendre a l'**article 18**, consistent en la inviolabilitat del treballador, a l'**article 19**, consistent en la seguretat i salut en el treball, i als **articles 34 a 38**, consistents en la regulació del temps de treball). Tot subjecte al qual no li sigui reconegut el treball, tal com passa amb l'àmbit de la prostitució, no podrà disposar de les següents garanties en tant les mateixes no li són atribuïdes per llei, i, d'aquesta manera, no podran exigir el compliment d'aquestes, fet que sovint desencadena en l'**explotació laboral** d'aquestes persones. Paral·lelament, l'**article 5** reconeix els **deures laborals**, consistents en complir amb les obligacions del seu lloc de treball, en observar mesures de prevenció de riscos laborals, en complir les ordres i instruccions de l'empresari (sobre aquest punt podem acudir a l'**article 20** del mateix text legal, consistent en la direcció i control de l'activitat laboral), en no concórrer amb l'activitat de l'empresa, en contribuir a la millor productivitat, i en altres drets (deixant la llista exhaustiva en *numerus apertus*). De la mateixa manera, l'empresari queda desemparat en aquest punt, en tant pot no estar reconegut com a tal.

Dit això, aquells que no consideren la prostitució com a digne de ser regulada a nivell legal com a treball, ho fan d'acord amb l'**objecte** que donaria lloc al suposat **contracte de treball** mantingut entre prostituta i proxeneta: la relació sexual. Ho consideren un **objecte il·lícit**⁶⁴, i per tant, no susceptible de reconeixement legítim, en relació amb l'**article 1275 del Codi Civil**⁶⁵. D'aquesta manera, el debat jurisprudencial gira entorn de si l'activitat sexual pot ser o no objecte d'un contracte de treball. Per pronunciar-me al respecte, acudeixo al comentari jurídic de la *Revista de Jurisprudència Laboral* n° 6/2021 publicada al BOE, la qual parteix de la *Sentència dictada per la Sala Social del Tribunal Suprem n° 584/2021 de l'1 de juny del*

⁶⁴ Fet que tractarem en el següent apartat del treball.

⁶⁵ Concretament, el *Real Decreto de 24 de julio de 1889 por el que se publica el Código Civil*. [Per a consultes online] Font: BOE (<https://www.boe.es/buscar/pdf/1889/BOE-A-1889-4763-consolidado.pdf>). [Última consulta: 26 d'abril de 2023]. L'article citat, diu així: <<Los contratos sin causa, o con causa ilícita, no producen efecto alguno. Es ilícita la causa cuando se opone a las leyes o a la moral>>.

2021⁶⁶ que esdevé el focus del següent apartat i que, per tant, enllaçaré amb la conclusió del present. Ho analitzo a continuació.

3. El Sindicat *OTRAS*: l'impacte de la Sentència del Suprem a la legalització de la prostitució

Tal com he mencionat durant el treball, ha arribat el moment de parlar de l'impacte que ha causat la *Sentència dictada per la Sala de lo Social del Tribunal Suprem n° 548/2021 de l'1 de juny de 2021*⁶⁷, sobre la legalització de la prostitució a Espanya, així com sobre la il·licitud (o licitud) de l'objecte d'un suposat contracte laboral entre prostituta i empresari, i de la relació que mantenen aquests dos punts amb l'Estatut del Treballador Autònom⁶⁸. Abans, però, m'agradaria parlar breument sobre el Sindicat que ha impulsat el raonament d'aquesta Sentència: primer analitzaré el seu origen, posteriorment continuaré amb la seva estructura, i finalitzaré el subapartat amb l'impacte que han causat alguna de les seves accions.

3.1. El Sindicat *OTRAS*.

En primer lloc, el manifest de l'organització sindical versa sobre el **dret de sindicació de les treballadores sexuals**, presumptament reconegut per a tothom a l'article 28 de la Constitució⁶⁹ i a la *LOLS*⁷⁰. El seu origen té lloc l'any 2018 a Espanya, i es va constituir per tal d'aconseguir el dret just ara mencionat, no només per l'àmbit de la prostitució, sinó també pel treball sexual “de carrer”, “online o telefònic”, “independent”, “a tercers”, “indoor”, “outdoor”, i “audiovisual”. Es defineixen com a un Sindicat feminista i abolicionista de totes les formes d'explotació, i per tant, com a “pro – derechos”. Les seves integrants consideren que les accions del Ministeri d'Igualtat anteriorment mencionades a l'inici d'aquest treball⁷¹, estan orientades únicament cap a víctimes de tracta, i no cap a les treballadores sexuals, un concepte que elles mateixes utilitzen per a definir-se com a tal. Respecte a la tracta, el Sindicat s'hi oposa explícitament en el seu Estatut⁷² (a l'article 4), i reclamen la necessitat de diferenciar-la del

⁶⁶ Concretament, la *Revista de Jurisprudencia Laboral. Número 6/2021*. [Per a consultes online] Font: BOE (https://www.boe.es/biblioteca_juridica/anuarios_derecho/abrir_pdf.php?id=ANU-L-2021-00000001314. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

⁶⁷ Font: OTRAS. *Sentència dictada per la Sala de lo Social del Tribunal Suprem n° 548/2021 de l'1 de juny del 2021, que dimana del recurs de cassació n° 29/2019*, supra n. 1.

⁶⁸ Font: BOE. *Ley 20/2007, de 11 de julio, del Estatuto del trabajo autónomo*, supra n. 44.

⁶⁹ Font: BOE. *Constitución Española*, supra. n. 41.

⁷⁰ Font: BOE. *Ley Orgánica 11/1985, de 2 de agosto, de Libertad Sindical.*, supra. n. 55.

⁷¹ Fet que es desprèn de la xerrada telemàtica de la que us vaig parlar a l'inici d'aquest treball, entre d'altres.

⁷² Font: OTRAS (<https://www.sindicatootras.org/estatutos.html>). [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

treball sexual així com reclamen la necessitat de diferenciar un empresari d'un proxeneta⁷³. Paral·lelament, reclamen la despenalització del treball sexual per tal de protegir als seus treballadors, equiparant aquest tipus de treball a un altre qualsevol⁷⁴.

Dit això, el Sindicat està integrat per una Comissió Executiva, integrada per diversos sectors que conformen la Secretaria, així com per diversos Sectors d'Activitat, i s'organitza en Delegacions Territorials⁷⁵. El seu Estatut⁷⁶ està compost de 37 articles i de dues Disposicions Addicionals. Concretament, a l'article 5 del mateix s'estableixen els objectius del Sindicat, en funció de l'article 7 de la Constitució⁷⁷. En primer lloc, busca la plena **consecució dels drets laborals de les treballadores sexuals**, així com la millora de l'activitat laboral, la negociació col·lectiva, l'assistència i defensa individual i col·lectiva de les treballadores, la promoció i / o gestió de serveis dirigits a la integració, i altres accions (donant lloc a un llistat d'accions exhaustiu reconegut com a <<numerus apertus>>).

Quant a actuacions, han realitzat un seguit de Jornades informatives (juntament amb organitzacions com *Aproxex*⁷⁸), en les quals han intervingut membres de partits polítics espanyols tant de "dretes", com "d'esquerres", han participat a Jornades del Dia Internacional del Treballador i del Dia Internacional de la Dona mitjançant Manifestos, i, durant l'època de pandèmia, s'han realitzat gestions de repartiment d'aliments i de recaptació de diners per la

⁷³ Fet que vaig mencionar també a l'inici del treball.

⁷⁴ Al seu perfil d'Instagram, la majoria de les publicacions s'utilitzen per donar veu a les treballadores sexuals que integren el Sindicat. Font: Instagram (<https://www.instagram.com/otrassindicato/> i <https://www.instagram.com/otrasnews/>). [Última consulta: 26 d'abril de 2023]). En aquest punt, m'agradaria mencionar que durant la xerrada *Online* impartida per Conxa Borrell, es va parlar de la prostitució com a una eina d'empoderament femení, i sempre separant-la dels casos de tracta. Les seves integrants consideren que equiparar tracta i prostitució és un mer argument abolicionista, sense cap mena de sentit. Consideren, que dins l'àmbit judicial hi predomina la violència judicial, i parlen d'"hetero - normativisme", en tant assegurin que les lleis no estan encaminades a protegir el sexe femení. En la mateixa línia, cal mencionar que no creuen en l'existència del "mite de la lliure elecció", en tant, les mateixes, consideren que mai hi ha lliure elecció a cap mena de relació laboral si no es forma part d'una classe privilegiada que pugui viure <<sense haver de treballar>>.

⁷⁵ Font: OTRAS (<https://www.sindicatootras.org/-quienes-somos-.html>). [Última consulta: 26 d'abril de 2023]). En aquest punt, m'agradaria mencionar que durant la xerrada *Online* impartida per Conxa Borrell, es va mencionar com s'organitzaven a nivell pràctic. La Presidenta, va afirmar que la prostitució exercida al carrer (un dels àmbits en els quals assegura que hi ha un espai poc segur), es sustenta mitjançant la cooperació amb altres companyes, i es busca que les mateixes mai estiguin soles. Concretament, s'organitzen per grups, indicant una sèrie de pautes (on estaran, amb qui, quant de temps, i en quin lloc), i, si la relació amb el client no és bona, s'activen els "mecanismes de protecció", els quals no expliquen per raons de privacitat i seguretat.

Ella mateixa afirmava que es tractava d'una tècnica que <<las putas utilizamos siempre, desde tiempos inmemorables>>. Malauradament, a nivell organitzatiu, els agradaria disposar de majors recursos econòmics i d'un menor estigma social, en tant, de cara als coneguts que les envolten, no acostumen a compartir la seva professió, fet que suposa un gran problema per les seves vides quotidianes, a diversos àmbits (fins i tot, parla de l'estigmatització dins l'àmbit de la sanitat), fet que desencadena en estrès psicològic, ansietat, i depressió.

⁷⁶ Font: OTRAS. Estatuts, supra. n.72.

⁷⁷ Font: la *Constitución Española*, supra. n. 41.

⁷⁸ Font: OTRAS (<https://www.sindicatootras.org/8j-2019.html>). [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

causa (mitjançant *GoFundMe*), aconseguint un total de gairebé 15 milions d'euros⁷⁹. No obstant, la seva actuació més significativa, és la que introduïm a continuació: el raonament de la famosa Sentència⁸⁰.

3.2. La Sentència del Suprem.

La Sentència del Suprem que esdevé l'objecte d'anàlisi d'aquest apartat (i del treball en si), té el seu origen a la *Sentència de l'Audiència Nacional (Sala de lo Social) n° 174/2018, dictada el 19 de novembre de 2018*⁸¹. La part demandant és la Comissió per la Investigació de Mals Tractes a Dones⁸² i la Plataforma del 8 de Març de Sevilla (ambdues constituïdes a l'empara de la Llei 1/2002 del 22 de març reguladora del dret d'associació⁸³, i enfocades en lluitar pels drets de les dones, de caràcter abolicionistes), i la part demandada és el Sindicat *OTRAS* (constituït per diverses persones físiques). Aquesta Sentència⁸⁴, va suposar en el seu moment la impugnació dels Estatuts⁸⁵ del Sindicat en qüestió, en tant les demandants, juntament amb el Ministeri Fiscal, consideraven les activitats del mateix com a il·lícites en relació amb l'objecte d'un contracte de treball (en relació amb els articles 1.261 i 1.275 del *CC*, qüestió que mencionava anteriorment), tal com ho és la prostitució per compte aliena, ja que consideren que la mateixa dona lloc a una forma de violència que atempta directament sobre el sexe femení. D'aquesta manera, la part demandant considerava que amb la legalització d'aquest Sindicat, s'estaven vulnerant els articles 1.1 i 1.2 de la *LOLS*⁸⁶ (consistents en el reconeixement del dret a sindicar-se de tots els treballadors), l'article 2.2 de la *LOLS*⁸⁷ (reconeix els drets de les organitzacions sindicals), i l'article 3 de la *LOLS*⁸⁸ (el qual fa referència al reconeixement del dret a sindicar-se lliurement de treballadors no només per compte aliè). Per emfatitzar les seves

⁷⁹ Font: OTRAS <https://www.sindicatootras.org/covid19.html>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

⁸⁰ Font: OTRAS. *Sentència dictada per la Sala de lo Social del Tribunal Suprem n° 548/2021 del 1 de juny del 2021, que dimana del recurs de cassació n° 29/2019*, supra n. 1.

⁸¹ Concretament, la *Sentència dictada per la Sala de lo Social de l'Audiència Nacional n° 174/2018 del 19 de novembre de 2018*. Font: OTRAS (<https://www.sindicatootras.org/listado-de-sentencias.html>). [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

⁸² Per a més informació, podeu consultar la web de la Comissió, <https://malostratos.org> [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

⁸³ Concretament, la *Ley Orgánica 1/2002, de 22 de marzo, reguladora del Derecho de Asociación*. [Per a consultes online] Font: BOE (<https://www.boe.es/boe/dias/2002/03/26/pdfs/A11981-11991.pdf>). [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

⁸⁴ Font: OTRAS. *Sentència dictada per la Sala de lo Social de l'Audiència Nacional n° 174/2018 del 19 de novembre de 2018*, supra n. 81.

⁸⁵ Font: OTRAS. Estatuts, supra. n.72.

⁸⁶ Concretament, la *Ley Orgánica 11/1985, de 2 de agosto, de Libertad Sindical*, supra n. 55.

⁸⁷ *Ibidem*.

⁸⁸ *Ibidem*.

al·legacions, al llarg de la Sentència⁸⁹ es mencionen un seguit de lleis que consideren la prostitució com una forma de violència cap a la dona, com ara la Llei 4/2007 de 22 de març d'Aragó⁹⁰, o la Llei 16/2003 de Canàries⁹¹, així com el Conveni de les Nacions Unides ratificat per Espanya l'any 1951 *per* la Repressió de la Tracta de Persones i de la Prostitució Aliena⁹², el qual castiga al subjecte que per fer front a les passions d'un altre, concerti o exploti la prostitució d'una altra persona tot i el seu consentiment (aquest Conveni⁹³, va donar lloc a la reforma del Codi Penal⁹⁴ de la qual parlàvem a l'inici del treball), així com castiga al subjecte que tingui una casa de prostitució o presti un espai per donar lloc a una. Paral·lelament, es fa referència al reconeixement internacional del dret a sindicat-se lliurement reconegut als articles 28 i 7 de la Constitució⁹⁵, fent referència a la Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea⁹⁶ (article 12), i als Convenis 87⁹⁷ i 98⁹⁸ de l'Organització Internacional del Treball relatius a la llibertat sindical i a la protecció del dret de sindicació (articles 2 i 3.1), per tal de matisar que el reconeixement del dret de sindicació a les prostitutes, suposaria atemptar contra els estàndards de dret internacional ratificats per l'Estat espanyol. A la conclusió de la Sentència⁹⁹, es consideren com a laborals un seguit d'activitats exercides dins l'àmbit del treball sexual (i que avui dia el Sindicat *OTRAS* té com a objecte regular), així com els clubs de contacte, entenen el mateix com la incitació al consum en establiments oberts al públic mitjançant la provocació del desig sexual en el client, la pornografia i la participació en espectacles públics

⁸⁹ Font: OTRAS. la *Sentència dictada per la Sala de lo Social de l'Audiència Nacional n° 174/2018 del 19 de novembre de 2018*, supra n. 81.

⁹⁰ Concretament, la *Ley 4/2007, de 22 de marzo, de Prevención y Protección Integral a las Mujeres Víctimas de Violencia en Aragón*. Font: BOE (<https://www.boe.es/buscar/pdf/2007/BOE-A-2007-11593-consolidado.pdf>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

⁹¹ Concretament, la *Ley 16/2003, de 8 de abril, de Prevención y Protección Integral de las Mujeres contra la Violencia de Género*. Font: BOE (<https://www.boe.es/boe/dias/2003/07/08/pdfs/A26392-26402.pdf>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

⁹² Concretament, el *Convenio para la represión de la trata de personas y de la explotación de la prostitución ajena*. Font: OHCHR (<https://www.ohchr.org/es/instruments-mechanisms/instruments/convention-suppression-traffic-persons-and-exploitation>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

⁹³ *Ibidem*.

⁹⁴ Font: BOE. *Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal*, supra n. 3.

⁹⁵ Font: BOE. *Constitución Española*, supra. n. 41.

⁹⁶ Concretament, la *Carta de los derechos fundamentales de la Unión Europea*, supra n. 58.

⁹⁷ Concretament, el *Instrumento de Ratificación de España del Convenio número 87 de la Organización Internacional del Trabajo sobre la Libertad Sindical y la Protección del Derecho de Sindicación, adoptado el 9 de julio de 1948*. Font: BOE (<https://www.boe.es/boe/dias/1977/05/11/pdfs/A10343-10345.pdf>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

⁹⁸ Concretament, el *Instrumento de Ratificación de España del Convenio número 98 de la Organización Internacional del Trabajo sobre la aplicación de los principios del derecho de sindicación y de negociación colectiva, adoptado el 1 de julio de 1949*. [Per a consultes online] Font: BOE (<https://www.boe.es/boe/dias/1977/05/10/pdfs/A10154-10155.pdf>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

⁹⁹ Font: OTRAS. la *Sentència dictada per la Sala de lo Social de l'Audiència Nacional n° 174/2018 del 19 de novembre de 2018*, supra n. 1.

exhibicionistes, però en tot moment, es considera l'activitat de la prostitució per compte aliè com a il·legítima i no susceptible de ser reconeguda o regulada a nivell laboral, i per tant, s'acorda dictaminar a favor de la impugnació dels Estatuts socials¹⁰⁰, fonamentant que de reconèixer aquesta situació, s'estaria dotant de caràcter laboral una activitat il·lícita, així com s'estaria admetent el proxenetisme com a lícit, objecte que l'Estat té com a objectiu eliminar (fet que es menciona a la Sentència de forma explícita¹⁰¹).

A conseqüència de la impugnació, doncs, va tenir lloc la interposició d'un recurs de cassació interposat per la part demandada (el Sindicat *OTRAS*), de manera en que es va dictar la **Sentència del Tribunal Suprem (Sala de lo Social), n° 584/2021, l'1 de juny de 2021**¹⁰². El recurs es fonamenta en quatre motius, tot i que, analitzarem no els de caràcter estrictament processal (motius Primer i Segon), sinó els assumptes que incideixen directament sobre el fons de la Sentència¹⁰³. En primer lloc, la part recurrent considera que s'ha vulnerat el dret a sindicarse lliurement reconegut als articles prèviament mencionats (tant d'àmbit nacional com internacional), i es considera que es vulnera el principi de primacia de la Constitució Espanyola¹⁰⁴ i la interpretació més favorable a l'exercici dels drets fonamentals (d'acord amb els articles 9.1.i i 117.1 del text constitucional¹⁰⁵). El Tribunal considera que no és objecte d'estudi determinar la naturalesa jurídica de la relació existent entre les treballadores sexuals i els seus ocupadors, ni la qualificació del treball des d'un punt de vista moral o ètic, en tan així es dilataria el procediment. La qüestió que ens ocupa és la plena naturalesa sindical, en tant uns Estatuts¹⁰⁶ no poden determinar la legalitat (o il·legalitat) d'una activitat laboral. En aquesta línia, es considera que el dret a sindicarse funciona com un dret de defensa del treballador front l'ocupador en defensa dels seus interessos, però que, només podrà ser reconegut quan existeixi **laboralitat** en l'activitat a la qual ens estiguem referint. En aquest punt, es considera de nou que en l'activitat de la prostitució no existeix laboralitat, si més no **explotació laboral**, i es considera que els Estatuts¹⁰⁷ del Sindicat han de determinar-se com a vàlids respecte determinats àmbits del treball sexual (els que hem mencionat anteriorment, per exemple), però

¹⁰⁰ Font: OTRAS. Estatuts, supra. n.72.

¹⁰¹ Fonament de Dret PRIMER, punt 2, de la *Sentència dictada per la Sala de lo Social del Tribunal Suprem n° 548/2021 de l'1 de juny del 2021*.

¹⁰² Font: OTRAS. *Sentència dictada per la Sala de lo Social del Tribunal Suprem n° 548/2021 de l'1 de juny del 2021, que dimana del recurs de cassació n° 29/2019*, supra n. 1.

¹⁰³ *Ibídem*.

¹⁰⁴ Font: BOE. *Constitución Española*, supra. n. 41.

¹⁰⁵ Font: BOE. *Constitución Española*, supra. n. 41.

¹⁰⁶ Font: OTRAS. Estatuts, supra. n.72.

¹⁰⁷ *Ibídem*.

que dins dels mateixos no s'inclou l'exercici de la prostitució per compte aliena, en tant la mateixa, com ha manifestat fins ara el sistema jurídic espanyol, no és susceptible de reconeixement legal per tractar-se d'una activitat il·lícita que atempta contra els drets de la dona, deixant de nou desemparades a les treballadores que exerceixen la prostitució. Concretament, aquests són alguns paràgrafs que ens poden conduir a entendre el que el Tribunal Suprem té per fi transmetre i establir: <<(…) *La doctrina más autorizada señala que siendo el contrato de trabajo un contrato bilateral y sinalagmático, el objeto del mismo son las recíprocas prestaciones que las partes comprometen a prestar, esto es, los Servicios que el trabajador asume prestar bajo el ámbito organicista y rector del empresario, y la retribución que éste abona a cambio de los mismos, bien en metálico, bien en especie (arts.1.1 y 8.1 E.T.). (….) Así como que, no resulta posible con arreglo a nuestro vigente Derecho la celebración de un contrato de trabajo cuyo objeto sea la prostitución por cuenta ajena, esto es, un contrato en virtud del cual la persona trabajadora asuma la obligación de mantener las relaciones sexuales que le indique el empresario, con las personas que este determine a cambio de una remuneración, y el contrato que así se celebre debe reputarse nulo. La ilicitud de un contrato de trabajo de estas características, por oponerse a las leyes (art. 1.275 C.C.), no es susceptible de incardinarse en el seno de la legislación laboral*¹⁰⁸>>. Cal mencionar, però, que al final de la Sentència s'estipula que, <<*si se considera que la prostitución por cuenta propia sí es legal en nuestro ordenamiento, el sindicato OTRAS puede dar cabida a estas personas (artículo 22 de los Estatutos). Si en algún momento el legislador considerase que también cabe la prostitución por cuenta ajena no sería necesario adaptar los Estatutos del sindicato para dar cabida en la asociación a las personas que desarrollaren esa actividad*¹⁰⁹.>>. D'aquesta manera, fent referència a les prostitutes que exerceixen la seva professió per compte pròpia, una gran part del sistema jurídic espanyol considera que no es tracta d'una activitat prohibida, en tant, a l'exercir-se per compte propi, es tracta d'una mena d'empoderament de la dona, i, per tant, tenen accés als drets reconeguts a l'**Estatut del Treballador Autònom**¹¹⁰ als quals ens referirem a continuació. No obstant, a la pràctica, això ha comportat un gran problema: les **falses autònomes**. Prostitutes que es troben desemparades en quant drets laborals i que treballen per a un tercer, és a dir, que treballen per compte aliè, per exemple tradicional, oferint els seus

¹⁰⁸ Fonament de Dret SISÈ, punt 5, de la Sentència dictada per la Sala de lo Social del Tribunal Suprem n° 548/2021 de l'1 de juny del 2021.

¹⁰⁹ Fonament de Dret SISÈ, punt 7, de la Sentència dictada per la Sala de lo Social del Tribunal Suprem n° 548/2021 de l'1 de juny del 2021.

¹¹⁰ Font: BOE. Ley 20/2007, de 11 de julio, del Estatuto del trabajo autónomo, supra n. 44.

serveis a la via pública, s'han donat d'alta com a autònomes a ulls de la Seguretat Social mitjançant el codi d'activitat econòmica nº 77, el qual empara les “**activitats diverses**”. A banda, per les treballadores estrangeres que no es troben en una situació de regularitat a Espanya (és a dir, la gran majoria), ser autònoma no és una opció (en tant, en situació d'irregularitat no es poden donar d'alta), i l'explotació laboral s'aboca sobre les mateixes en la gran majoria de vegades¹¹¹.

Per referir-nos als drets de les treballadores autònomes, podem acudir a allò que predisposa l'Estatut¹¹² anteriorment referit. Aquest text legal, a l'article 1 fa referència a allò que entenem per treballadora autònoma, i les descriu així: <<*personas físicas que realicen de forma habitual, personal, directa, por cuenta propia y fuera del ámbito de dirección y organización de otra persona, una actividad económica o profesional a título lucrativo, den o no ocupación a trabajadoras por cuenta ajena*>>. L'article 4, engloba els drets dels professionals, i, estableix que els mateixos tenen dret a exercir els drets fonamentals i llibertats públiques reconegudes a la Constitució¹¹³ així com a aquells que empara la normativa internacional, de manera en que queda reconegut el dret al treball i a la lliure elecció i exercici del mateix, quedant protegits els supòsits de discriminació laboral. L'article 5, conté els drets professionals bàsics, consistents en complir amb les obligacions laborals i fiscals bàsiques de qualsevol treballador. Paral·lelament, i explícitament, l'article 19.1 a) estableix (entre altres drets) que: <<*1. Los trabajadores autónomos son titulares de los derechos a: a) Afiliarse al sindicato o asociación empresarial de su elección, en los términos establecidos en la legislación correspondiente*>>. D'aquesta manera, el dret de sindicació reconegut a l'article 28 de la Constitució¹¹⁴ queda reconegut a les prostitutes que exerceixen com a tal per compte propi, i per tant, les mateixes podrien afiliar-se al Sindicat *OTRAS*.

Com a conclusió d'aquest apartat, doncs, podem extreure que, fet diferent de la prostitució per compte propi, la prostitució per compte aliena a Espanya no està reconeguda a nivell legal, ni dotada de mecanismes de protecció jurídics, d'acord amb l'objecte que la integra: l'intercanvi de serveis sexuals, considerat com a il·lícit a ulls del sistema legal espanyol.

¹¹¹ Aquesta informació la conec gràcies a un Documental realitzat per TV1 (o la Televisió Espanyola), extret de YouTube. Font: YouTube (<https://www.youtube.com/watch?v=KINwP2OsWGA>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

¹¹² Font: BOE. *Ley 20/2007, de 11 de julio, del Estatuto del trabajo autónomo*, supra n. 44.

¹¹³ Font: BOE. *Constitución Española*, supra. n. 41.

¹¹⁴ *Ibídem*.

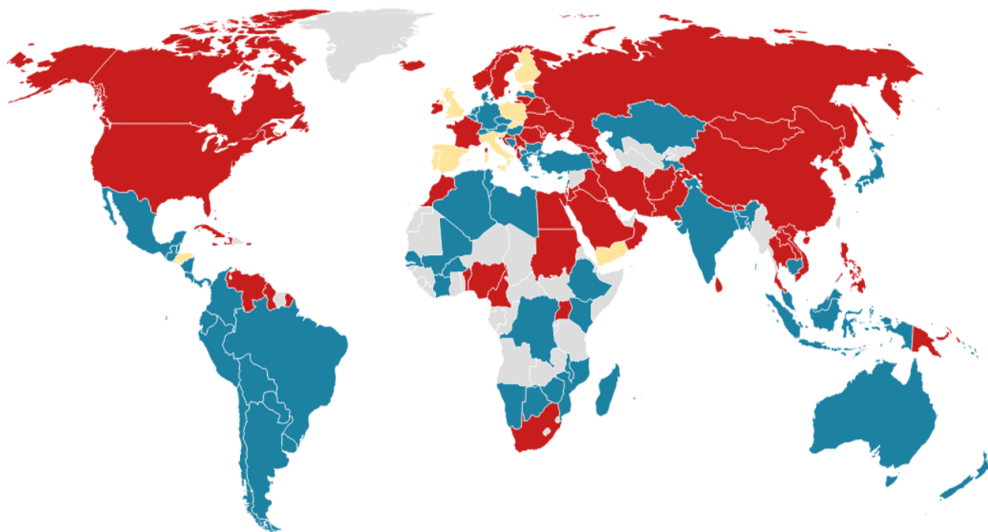
4. Anàlisi de Dret Comparat

Dins aquest apartat convé fer referència a la situació legal de la prostitució a nivell internacional. Per fer-ho, en primer lloc, faré referència a la seva regulació a diversos països, i posteriorment, faré una menció de la situació de les prostitutes dins la Unió Europea, així com de la situació de les prostitutes estrangeres a Espanya, juntament amb els mecanismes de protecció internacional dels que disposen.

4.1. Situació legal de la prostitució a nivell internacional.

Com vam analitzar al primer punt del treball, distingim entre tres models envers la regulació de la prostitució: el model prohibicionista (que suggereix sancionar penal o administrativament a tots els subjectes que mantinguin relació amb la prostitució: proxeneta, client i prostituta), el model abolicionista (adoptat, com hem pogut veure fins ara, pel sistema espanyol, el qual suggereix sancionar penal o administrativament al proxeneta i al client, però mai a la prostituta, en tant considera la mateixa com a víctima), i el model de regulacionista (el qual no suggereix el càstig dels subjectes referits, en tant considera la prostitució com un treball digne de ser regulat legalment). Per tal de fer la introducció més amena, vaig mencionar alguns dels països que s'havien posicionat envers aquests tres sistemes, però és ara quan entrarem a fer un estudi exhaustiu. Per fer-ho, acudim a l'article publicat pel Diari *ABC* el juny del 2022¹¹⁵. Ho veiem en primer lloc, de forma gràfica:

Figura 1. *Mapa mundial de la regulació legal actual de la prostitució.*

¹¹⁵ Font: ABC. *Mapa de la prostitución mundial: ¿dónde está prohibida y en qué países es legal?*, supra n. 8.

Els països de color vermell, adopten un model prohibicionista, mentre que els de color blau, han optat per decretar la prostitució com a legal (de manera en que podríem definir-los com a regulacionistes). Finalment, els països de color groc són els que es troben en situació d'al·legalitat, i que podríem definir, tal com passa a Espanya, com a abolicionistes.

Com podem veure, en quant Nord Amèrica i Sud Amèrica, la prostitució està prohibida a Islàndia, a Canadà, als Estats Units (inclòs Puerto Rico), a Venençuela, a Guyana, a Cuba, a Jamaica, i a la República Dominicana, mentre que Honduras i El Salvador adopten un model abolicionista i a la resta del territori es tracta d'un treball reconegut legalment. Tot i la llei prohibicionista de **Puerto Rico**, cal destacar que es tracta del segon consumidor del Món en prostitució, fet que ha tingut lloc donat a la visió turística a nivell sexual que es té de l'illa en qüestió¹¹⁶.

En quant **Àfrica**, podem observar com a la major part del continent s'ha optat per regular-ne l'exercici, exceptuant alguns països com el Marroc, Benín, Nigèria, Camerun, Sud Àfrica, Egipte, Sudan, i Uganda, on es considera com il·legal. Al continent africà però, hi ha una alta taxa de **prostitució infantil**¹¹⁷, així com al continent **asiàtic**¹¹⁸, on la prostitució es troba

¹¹⁶ Font: El Mundo. *España encabeza el ranking de países europeos consumidores de prostitución* (<https://www.elmundo.es/yodona/2011/10/26/actualidad/1319638876.html#:~:text=A%20nivel%20internacional%2C%20este%20ranking,los%20mercados%20europeos%20de%20prostitucion.> [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

¹¹⁷ Font: El País. *Te doy mi cuerpo por un euro* (https://elpais.com/elpais/2018/09/25/planeta_futuro/1537897158_281066.html. [Última consulta: 27 d'abril de 2023]), i El Confidencial. *Viaje al infierno de menores nigerianas: del campo de refugiados a la prostitución de Ibiza* (https://www.elconfidencial.com/espana/2022-03-28/viaje-infierno-menores-nigerianas-campo-refugiados_3397958/. [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

¹¹⁸ Font: El Espectador. *Turismo sexual infantil crece y se convierte en un fenómeno endémico mundial* (https://www.elespectador-com.cdn.ampproject.org/v/s/www.elespectador.com/mundo/mas-paises/turismo-sexual-infantil-crece-y-se-convierte-en-un-fenomeno-endemico-mundial-article-631909?amp_gsa=1&_js_v=a9&outputType=amp&usqp=mq331AQIUAKwASCAAgM%3D#amp_tf=De%20%251%24s&aoh=16825219871752&referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com&share=https%3A%2F%2Fwww.elespectador.com%2Fmundo%2Fmas-paises%2Fturismo-sexual-infantil-crece-y-se-convierte-en-un-fenomeno-endemico-mundial-article-631909%2F [Última consulta: 27 d'abril de 2023]), i també UNICEF. *El Sur de Asia en acción: prevenir y responder al tráfico infantil* (<https://www.unicef.es/publicacion/el-sur-de-asia-en-accion-prevenir-y-responder-al-trafico-infantil-south-asia-action>.), així com El Español. *Los niños esclavos de Asia: en jaulas, prostituidos o trabajando en minas* (https://www.lespanol-com.cdn.ampproject.org/v/s/www.lespanol.com/mundo/asia/20190416/ninos-esclavos-asia-jaulas-prostituidos-trabajando-minas/391211694_0.amp.html?amp_gsa=1&_js_v=a9&usqp=mq331AQIUAKwASCAAgM%3D#amp_tf=De%20%251%24s&aoh=16825223348654&referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com&share=https%3A%2F%2Fwww.lespanol.com%2Fmundo%2Fasia%2F20190416%2Fninos-esclavos-asia-jaulas-prostituidos-trabajando-minas%2F391211694_0.html.), El Confidencial. *La explotación sexual de menores por turistas, en un nivel histórico* (https://www.elconfidencial.com/mundo/2016-05-12/la-explotacion-sexual-de-menores-por-turistas-en-un-nivel-historico_1199118/.) i El País. *La prostitución en Tailandia: visible, millonaria e ilegal* (https://elpais-com.cdn.ampproject.org/v/s/elpais.com/planeta-futuro/2023-03-14/la-prostitucion-en-tailandia-visible-multimillonaria-e-ilegal.html?amp_gsa=1&_js_v=a9&outputType=amp&usqp=mq331AQIUAKwASCAAgM%3D#amp_ct=1

prohibida a la major part dels països, exceptuant Kazajistan, Tadjikistan, l'Índia, Bangladesh, Indonèsia i els seus voltants, i Japó, principalment. Cal destacar però, que el primer consumidor del Món en prostitució, és **Tailàndia**¹¹⁹.

Quant al continent europeu, la situació és molt més diversa que a la resta de continents. En primer lloc, Portugal, Regne Unit, Itàlia, Polònia, Eslovènia, Finlàndia i Estònia, es troben enfront de la mateixa situació que Espanya: l'al·legalitat. D'altra banda, als països nòrdics i de l'est el model adoptat és el prohibicionista (com per exemple, a Suècia i Rússia), tal com podem observar al mapa, mentre que als països cèntrics i del sud d'Europa s'ha optat per legalitzar la situació (com per exemple, als Països Baixos, Bèlgica o Grècia). Cal destacar, però, que **Espanya** és el tercer consumidor del Món en prostitució¹²⁰. Dit això, m'agradaria comentar el model adoptat als **Països Baixos**, per tenir referència d'un model partidari de la regularització (conegut com a "pro – derechos"). A Amsterdam¹²¹, la capital holandesa, la prostitució és famosa pel <<Barri Vermell>>, un punt de gran atracció turística. Dins aquests, les prostitutes estan exposades a aparadors, als quals està prohibit parar-se a mirar, fer fotografies o faltar el respecte de qualsevol altre forma a la treballadora sexual. Segons les estadístiques dels Països Baixos, la prostitució legal representava el 0,4% del PIB l'any 2015¹²². És cert, però, que tot i la regularització del país holandès, no s'ha acabat amb la trata de prostitutes, i alguns estudis asseguren que des de la regularització, només ha fet que augmentar¹²³. A banda, la majoria

[682522547686& tf=De%20%251%24s&aoh=16825224542963&referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com&share=https%3A%2F%2Felpais.com%2Fplaneta-futuro%2F2023-03-14%2Fla-prostitucion-en-tailandia-visible-multimillonaria-e-ilegal.html](https://www.google.com/ampshare=https%3A%2F%2Felpais.com%2Fplaneta-futuro%2F2023-03-14%2Fla-prostitucion-en-tailandia-visible-multimillonaria-e-ilegal.html). [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

¹¹⁹ Font: El Mundo. *España encabeza el ranking de países europeos consumidores de prostitución*, supra n. 116.

¹²⁰ Font: El Mundo. *España encabeza el ranking de países europeos consumidores de prostitución*, supra n. 116, i per a més informació del consum a nivell nacional, RTVE, *la prostitución en España: cuántos hombres pagan por sexo y qué zonas concentran una 'oferta' cada vez más digital*. (<https://www.rtve.es/noticias/20220526/radiografia-prostitucion-espana/2351461.shtml>). [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

¹²¹ Font: Amsterdam.info. *El Barrio Rojo de Ámsterdam* (<https://www.amsterdam.info/es/barrio-rojo/>). [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

¹²² Font: Canariasahora. *Prostitución legal: el modelo holandés*. (https://www.eldiario-es.cdn.ampproject.org/v/s/www.eldiario.es/canariasahora/premium-en-abierto/prostitucion-legal-modelo-holandes_1_2648094.amp.html?amp_gsa=1&_js_v=a9&usqp=mq331AQIUAKwASCAAgM%3D#amp_tf=De%20%251%24s&aoh=16825225733623&referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com&share=https%3A%2F%2Fwww.eldiario.es%2Fcanariasahora%2Fpremium-en-abierto%2Fprostitucion-legal-modelo-holandes_1_2648094.html). [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

¹²³ Font: Extra. *El hilo que explica cómo la regulación de la prostitución no hace disminuir la trata en Holanda*. (https://amp-elperiodico-com.cdn.ampproject.org/v/s/amp.elperiodico.com/es/extra/20180919/regulacion-prostitucion-ejemplo-amsterdam-trata-7042179?amp_gsa=1&_js_v=a9&usqp=mq331AQIUAKwASCAAgM%3D#amp_tf=De%20%251%24s&aoh=16825225733623&referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com&share=https%3A%2F%2Fwww.elperiodico.com%2Fes%2Fextra%2F20180919%2Fregulacion-prostitucion-ejemplo-amsterdam-trata-7042179). [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

d'aquestes són estrangeres¹²⁴. El fet que es trobin als acaparadors, fa que es trobin altament estigmatitzades¹²⁵. Si alguna cosa està clara, és que per acabar amb la tracta s'ha d'erradicar qualsevol forma de prostitució, però això, dona peu a tot el debat que hem estudiat fins ara.

Com podem veure, els països de la **Unió Europea** aposten per sistemes totalment oposats. Cal dir però, que a ulls de la pròpia Unió, i en base l'últim informe sobre la tracta de persones de la Comissió Europea, s'entén la prostitució com a una forma de violència contra la dona, que radica en l'origen de les desigualtats de gènere, i, l'any 2014, el Parlament Europeu va aprovar una resolució que considerava l'activitat com a contrària als principis dels drets reconeguts a la Carta de Drets Fonamentals de la Unió¹²⁶. No obstant, a la pràctica, només té lloc un fenomen: la disparitat de sistemes entre els Estats Membres que la integren¹²⁷.

En aquesta mateixa línia, cal mencionar que quant a Espanya i la prostitució exercida per a estrangeres en situació d'irregularitat, la **Llei d'Estrangeria**¹²⁸ només regula l'exercici de la prostitució si la mateixa és exercida arran del tràfic il·lícit de persones (a l'article 59), de manera en que es preveuen un seguit de mecanismes: en primer lloc, es preveu l'exempció de responsabilitat administrativa de la dona que decideixi denunciar la situació, així com, la possibilitat de la mateixa de tornar al seu país d'origen o de residir a Espanya mitjançant l'autorització de residència i treball per circumstàncies excepcionals, evitant les deportacions il·legals, i posicionant-se a favor de l'interès superior del menor. No obstant, en tota la resta del text legislatiu, i igual que passa amb les prostitutes d'origen nacional, no es menciona cap predisposició legal en quant l'exercici de la prostitució voluntària. D'aquesta manera, les dones estrangeres que decideixen exercir l'activitat, no estan dotades de cap mecanisme que els permeti, per exemple, denunciar una situació d'abús, o de disposar d'un seguit de drets laborals.

¹²⁴ Font: Seminario de Mujeres Grandes. *El desastre de la legalización de la prostitución en los Países Bajos* (<https://seminariodemujeresgrandes.com/el-desastre-de-la-legalizacion-de-la-prostitucion-en-los-paises-bajos/>). [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

¹²⁵ En aquest punt, pot veure's el següent vídeo. Font: YouTube. *Bailarinas en el Barrio Rojo de Ámsterdam*. (<https://www.youtube.com/watch?v=5FtWORMJvKY&t=91s>). [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

¹²⁶ Concretament, la *Carta de los derechos fundamentales de la Unión Europea*, supra n. 58.

¹²⁷ Font: Euronews. *Prostitución en la UE: de la abolición a cotizar a la Seguridad social* ([i Europarl. *INFORME sobre explotación sexual y prostitución y su impacto en la igualdad de género*. \(\[https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-7-2014-0071_ES.html\]\(https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-7-2014-0071_ES.html\)\). \[Última consulta: 28 d'abril de 2023\].](https://es.euronews.com/my-europe/2022/07/21/prostitucion-en-la-ue-de-la-abolicion-a-cotizar-a-la-seguridad-social#:~:text=En%202014%2C%20el%20Parlamento%20Europeo,entre%20ellos%20la%20igualdad%20de.)

¹²⁸ Concretament, la *Ley Orgánica 4/2000, de 11 de enero, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social*. [Per a consultes online] Font: BOE (<https://www.boe.es/buscar/pdf/2000/BOE-A-2000-544-consolidado.pdf>). [Última consulta: 28 d'abril de 2023]).

És cert, però, que la precarietat acostuma a ser més forta envers les estrangeres, en tant, en molts casos, es troben en situació d'irregularitat, i, això, els porta a no acudir als cossos policials en determinades situacions, en tant pateixen el risc de ser expulsades (o deportades) del territori espanyol¹²⁹.

Finalment, un cop hem partit de la base d'un model regulacionista i hem definit els principals punts a destacar del model europeu, m'agradaria comentar les bases d'un model prohibicionista, en tant, haurem pogut veure com funcionen els tres sistemes a la pràctica¹³⁰. En aquest punt, m'agradaria parlar del **sistema canadenc**. En primer lloc, cal mencionar que a Canadà la prostitució es considera com a legalitzada, però s'han implantat mesures prohibicionistes perquè no sigui exercida. És a dir, es penalitzarà als usuaris que la consumeixin o exerceixin (tal com vam veure a l'inici del treball: al client, al proxeneta, i a la prostituta), i no es disposa de recursos legislatius que permetin dotar-se d'una certa protecció a les treballadores sexuals. Aquestes, han assegurat que, en tractar-se d'una activitat que s'exerceix "en secret", per tal d'evitar certes sancions, el nivell de violència cap a les treballadores és cada cop més elevat (en tant, no existeix cap mena de límit a nivell legal), fet que ha portat a un col·lectiu de prostitutes a impugnar les lleis sobre la prostitució, per considerar-les inconstitucionals¹³¹.

Paral·lelament, un cop hem contextualitzat la situació a nivell internacional, cal fer referència al **CEDAW**¹³², el Comitè per l'Eliminació de la Discriminació contra la Dona de les Nacions Unides. Aquest, és l'òrgan d'experts independents (concretament, s'integra per vint-i-tres dels mateixos) que supervisa l'aplicació de la Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona. El Tractat del **CEDAW**¹³³, ratificat per països de tot el Món,

¹²⁹ A la xerrada *Online* de la que ja he parlat, i que va ser impartida per la Presidenta del Sindicat *OTRAS*, Conxa Borrell, se'ns va comentar que el procés de denúncia és molt complicat, en tant, a banda de patir aquest risc, les prostitutes estan obligades a fer un munt de declaracions de la situació (que no sempre estan preparades a nivell psicològic per suportar-les), i a banda, pateixen l'altre risc de suportar determinades multes si es tracta d'un cas d'abús on la prostitució ha estat exercida al carrer. Ens parlen, paral·lelament, de la importància que pren la Unitat d'Estrangeria (la *UCRIF*) dins el procediment.

¹³⁰ Espanya com a abolicionista, Amsterdam com a regulacionista i Canadà com a prohibicionista.

¹³¹ Font: RCI. *Trabajadoras sexuales impugnan las leyes sobre la prostitución en Canadá* (<https://www.rcinet.ca/es/2021/04/07/trabajadoras-sexuales-impugnan-las-leyes-de-prostitucion-en-canada/>.) i El País. *El Supremo canadiense tumba las leyes contra la prostitución* (https://elpais.com/sociedad/2013/12/20/actualidad/1387554932_857021.html?event_log=oklogin), així com EuroNews. *El tribunal supremo de Canadá deroga las leyes contra la prostitución*. (https://www.youtube.com/watch?v=AuW_EKqcxws). [Última consulta: 28 d'abril de 2023].

¹³² Font: OHCHR. *Comité para la Eliminación de la Discriminación contra la Mujer*. (<https://www.ohchr.org/es/treaty-bodies/cedaw#:~:text=El%20Comité%20para%20la%20Eliminación,de%20discriminación%20contra%20la%20mujer>). [Última consulta: 27 d'abril de 2023].

¹³³ Concretament, la *Convención sobre la eliminación de todas las formas de discriminación contra la mujer. Adoptada y abierta a la firma y ratificación, o adhesión, por la Asamblea General en su resolución 34/180, de 18*

funciona com l'eina que utilitzen les dones als països principalment descrits com subdesenvolupats per tal d'acabar amb la violència de gènere i les conseqüències que comporta, principalment de caire econòmic. Quant al treball sexual, l'**article 6** de la Convenció estableix el següent: <<*los Estados Partes tomarán todas las medidas apropiadas, incluso de carácter legislativo, para suprimir todas las formas de trata de mujeres y explotación de la prostitución de la mujer*>>, de manera en que adopta una **postura abolicionista**. No obstant, la institució reconeix el dret al treball de les qui es dediquen a aquest sector, i mitjançant un seguit d'informes i recomanacions, incentiva a protegir els drets laborals de les treballadores sexuals. En aquesta mateixa línia, cal fer referència al Conveni de les **Nacions Unides** de la tracta de persones i de l'explotació de la prostitució aliena (nº 12/12/1949)¹³⁴, el qual va entrar en vigor l'any 1951. Aquest, considera la prostitució com una forma d'atemptar contra els drets humans, i, per tant, suggereixen un **model abolicionista**: proposa castigar a les persones que mantinguin una casa de prostitució o la prestessin per tal de portar a terme l'activitat (art. 2).

Com podem veure, la postura internacional no es posiciona, de nou, a favor d'un model regulacionista. Tot això, tant a nivell nacional com internacional, comporta una llacuna normativa per les dones que es troben en aquesta situació.

5. Conclusió

Arribats aquest punt, m'agradaria finalitzar el present treball partint d'una anàlisi descriptiu, amb l'objectiu de recalcar a grans trets les conclusions que podem extreure de la recerca efectuada, i des d'una anàlisi prescriptiu, en tant considero que es tracta d'un debat molt complex sobre el qual m'agradaria en certa manera pronunciar-me.

Quant l'anàlisi descriptiva, si una conclusió puc extreure, és la **disparitat normativa** que predomina dins el sector de la prostitució. D'una banda, com hem pogut veure, existeixen tres posicions al voltant del polèmic debat. En primer lloc, (a) el **prohibicionisme**, el qual suggereix prohibir l'exercici de la prostitució sancionant a qualsevol subjecte que hi mantingui relació amb la mateixa, en segon lloc, (b) l'**abolicionisme**, el qual suggereix abolir-ne l'exercici mitjançant la sanció dels subjectes que la consumeixen o promouen, però mai mitjançant la

de diciembre de 1979. [Per a consultes online] Font: OHCHR. (https://www.ohchr.org/sites/default/files/cedaw_SP.pdf. [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

¹³⁴ Concretament, la *Adhesión de España al Convenio para la represión de la trata de personas y de la explotación de la prostitución ajena, firmado en Lake Success, Nueva York, el 21 de marzo de 1950*. [Per a consultes online] Font: BOE (<https://www.boe.es/boe/dias/1962/09/25/pdfs/A13506-13508.pdf>. [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

sanció de la prostituta, en quant considera la mateixa com una víctima del sistema patriarcal, i, en tercer lloc, (c) el **regulacionisme**, el qual suggereix regular l'exercici de la mateixa amb el fi de dotar de drets laborals a les prostitutes.

Dit això, com heu pogut observar, i respecte del sistema jurídic espanyol, existeix una gran **llacuna normativa** envers els drets o deures de les prostitutes. Per un lloc, existeix la regulació del delictes de tracta al Codi Penal¹³⁵, que com heu pogut veure, no és el mateix que prostitució i totes tres postures ho recalquen a les seves tesis, i, d'altra banda, existeixen ordenances municipals que prohibeixen l'exercici de l'activitat a la via pública. Això no obstant, comporta a la pràctica que les treballadores sexuals no puguin exercir cap mena de dret que els hi estaria reconegut si la seva activitat es considerés com a lícita, fet que causa un augment de l'explotació laboral de les mateixes. En quant la *Sentència dictada per la Sala de lo Social del Tribunal Suprem n° 548/2021 de l'1 de juny del 2021*¹³⁶, heu pogut constatar com es reconeix la laboralitat de la prostitució per compte propi, però que, a la pràctica, no existeix cap llei que la reguli o que ho estableixi de forma explícita o clara, fet que, les posiciona de nou en condicions laborals precàries, i que de nou, no els permet el reconeixement de drets constitucionals que els hi venen atribuïts a altres subjectes de dret.

Paral·lelament, a nivell internacional heu pogut conèixer la posició abolicionista que s'adopta als textos legislatius, però heu pogut veure com a la mateixa vegada i seguint els mateixos patrons, aquests ideals no s'apliquen a la pràctica, fet que es confirma amb la disparitat de sistemes que s'adopten dins la mateixa Unió Europea.

En quant l'anàlisi prescriptiva, no és cert si us dic que durant la realització de la següent recerca he pogut conèixer quin és el model idíl·lic a adoptar. Personalment, considero que es tracta d'un tema molt complex, i que, per tant, és difícil posicionar-se al cent per cent en algun dels extrems. Si alguna cosa tinc clara, però, és que no disposar de cap element normatiu que reguli la pràctica de l'activitat, és perillós per les que l'exerceixen, en tant, suposa marginar un sector que sempre s'ha trobat estigmatitzat a nivell social, com heu pogut observar durant l'extensió del treball.

Hi ha diverses autores, com Virginie Despentes a la "*Teoría King Kong*¹³⁷", o Amarna Miller a "*Virgenes, amantes, esposas y putas*¹³⁸", que consideren la prostitució com una activitat lícita i

¹³⁵ Font: BOE. *Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal*, supra. n. 3.

¹³⁶ Font: OTRAS. *Sentència dictada per la Sala de lo Social del Tribunal Suprem n° 548/2021 de l'1 de juny del 2021, que dimana del recurs de cassació n° 29/2019*, supra n. 1.

¹³⁷ DESPENTES VIRGINIE, *Teoría King Kong*. (Octava edició, 2018).

¹³⁸ MILLER AMARNA, *Virgenes, amantes, esposas y putas*. (Cuarta edició, 2021).

que hauria de ser reconeguda com a treball, ja que creuen que el seu exercici no posiciona en cap moment la dona com a subjecte de dret passiu, sinó com a subjecte actiu que s'empodera mitjançant la negociació del seu propi cos, en un Món on les dones són objecte d'exploració i dominació masculina. Les mateixes consideren que tractar de víctima a la prostituta, les converteix en subjectes passius sense veu ni vot, i pensen que totes elles tenen dret a decidir sobre el seu propi cos, i sexualitat. A l'altra cara de la moneda, però, hi ha altres autores com Amèlia Tiganus a "*La revuelta de las putas*¹³⁹", que consideren la prostitució com una forma de violència i d'opressió cap a les dones, i que l'única manera de lidiar amb el problema és abolint el seu exercici.

Per acabar, des del meu punt de vista, tenint en compte que la prostitució és una activitat que s'ha exercit i s'exerceix, i que, per tant, es tracta d'una **realitat** que té lloc dia a dia, independentment de la postura subjectiva individual de cadascú, en funció de si es fa suport o no a la licitud de l'activitat en si moralment parlant, considero que s'hauria d'escoltar la veu de les persones que l'exerceixen, en tant nosaltres som mers espectadors que parlem des d'una posició privilegiada, per tal d'apostar per una regulació a nivell legal (si elles així ho desitgen), ja sigui de caire abolicionista o regulacionista, amb l'objectiu de poder portar un control sobre l'exercici de l'activitat, per tal de dotar les prostitutes d'un seguit de drets o mecanismes que com a persones els hi haurien de ser atribuïts, fet que, a més, considero que permetria detectar amb major eficàcia en quins casos hi té lloc el delictes de tracta, i en quins no.

Per acabar, doncs, i amb l'objectiu de deixar clar tot allò que he volgut sintetitzar durant les conclusions del treball, m'agradaria fer dos aclariments.

En primer lloc, considero incoherent que existeixi una postura del Tribunal Suprem que es posicioni a favor de dotar de reconeixement legal la prostitució per compte propi, i que paral·lelament, no consideri com a susceptible de reconeixement legal la prostitució per compte aliena, en tant, al meu semblar, és l'àmbit on es dona la veritable explotació laboral sobre la qual he parlat al llarg del treball. Concretament, considero que atribuir-li a un subjecte de dret la categoria de treballador autònom, equival a atribuir-li simultàniament la condició d'empresari amb potestat de decisió sobre la seva activitat laboral, fet que, malauradament, no es dona respecte dels treballadors per compte aliè, en tant són totalment dependents de les indicacions

¹³⁹ TIGANUS AMELIA, *La revuelta de las putas*. (Cuarta edición, 2021).

del seu ocupador (i, per tant, no tenen potestat de decisió sobre les seves condicions laborals i es veuen exposats a un major risc d'abús).

En segon lloc, em sorprèn que la llacuna normativa no es doni únicament a nivell intern, sinó que es doni a nivell internacional. Hem pogut examinar la gran disparitat normativa que predomina dins la Unió Europea, i a banda, la carència d'un element normatiu internacional que fixi uns estàndards mínims per evitar les condicions precàries amb les quals han de lidiar amb continuïtat.

Dit això, m'agradaria donar les gràcies a aquells que heu dedicat temps a llegir aquest treball, i al meu tutor per acompanyar-me durant tot el procediment. Espero que us hàgiu nodrit d'informació al llegir-lo, tant com jo al realitzar-lo.

6. Bibliografia i Webgrafia

Bibliografia

DESPENTES VIRGINIE, *Teoría King Kong*. (Octava edición, 2018).

GIMÉNEZ DíEZ – PICAZO LUIS MARÍA, *Sistema de derechos fundamentales* (Cuarta edición, 2013).

MAGDALENA LÓPEZ PRECIOSO, RUTH MESTRE I MESTRE, *Trabajo Sexual, Reconocer derechos* (2006).

MILLER AMARNA, *Virgenes, amantes, esposas y putas*. (Cuarta edición, 2021).

TIGANUS AMELIA, *La revuelta de las putas*. (Cuarta edición, 2021).

Legislació

BOE. – Boletín Oficial del Estado:

- BOE. *Adhesión de España al Convenio para la represión de la trata de personas y de la explotación de la prostitución ajena, firmado en Lake Success, Nueva York, el 21 de marzo de 1950*. (<https://www.boe.es/boe/dias/1962/09/25/pdfs/A13506-13508.pdf>. [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

- BOE. *Carta de los derechos fundamentales de la Unión Europea*. (<https://www.boe.es/doue/2010/083/Z00389-00403.pdf>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).
- BOE. *Constitución Española*. (<https://www.boe.es/buscar/pdf/1978/BOE-A-1978-31229-consolidado.pdf>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).
- BOE. *Instrumento de Ratificación de España del Convenio número 87 de la Organización Internacional del Trabajo sobre la Libertad Sindical y la Protección del Derecho de Sindicación, adoptado el 9 de julio de 1948*. (<https://www.boe.es/boe/dias/1977/05/11/pdfs/A10343-10345.pdf>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).
- BOE. *Instrumento de Ratificación de España del Convenio número 98 de la Organización Internacional del Trabajo sobre la aplicación de los principios del derecho de sindicación y de negociación colectiva, adoptado el 1 de julio de 1949*. (<https://www.boe.es/boe/dias/1977/05/10/pdfs/A10154-10155.pdf>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).
- BOE. *Ley 16/2003, de 8 de abril, de Prevención y Protección Integral de las Mujeres contra la Violencia de Género*. (<https://www.boe.es/boe/dias/2003/07/08/pdfs/A26392-26402.pdf>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).
- BOE. *Ley 4/2007, de 22 de marzo, de Prevención y Protección Integral a las Mujeres Víctimas de Violencia en Aragón*. (<https://www.boe.es/buscar/pdf/2007/BOE-A-2007-11593-consolidado.pdf>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).
- BOE. *Ley 20/2007, de 11 de julio, del Estatuto del trabajo autónomo*. (<https://www.boe.es/buscar/pdf/2007/BOE-A-2007-13409-consolidado.pdf>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).
- BOE. *Ley Orgánica 11/1985, de 2 de agosto, de Libertad Sindical*. (<https://www.boe.es/buscar/pdf/1985/BOE-A-1985-16660-consolidado.pdf>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).
- BOE. *Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal*. (<https://www.boe.es/buscar/pdf/1995/BOE-A-1995-25444-consolidado.pdf>. [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).
- BOE. *Ley Orgánica 4/2000, de 11 de enero, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social*.

- (<https://www.boe.es/buscar/pdf/2000/BOE-A-2000-544-consolidado.pdf>. [Última consulta: 28 d'abril de 2023]).
- BOE. *Ley Orgánica 1/2002, de 22 de marzo, reguladora del Derecho de Asociación*. (<https://www.boe.es/boe/dias/2002/03/26/pdfs/A11981-11991.pdf>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).
 - BOE. *Ley Orgánica 4/2015, de 30 de marzo, de protección de la seguridad ciudadana*. (<https://www.boe.es/buscar/pdf/2015/BOE-A-2015-3442-consolidado.pdf>. [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).
 - BOE. *Ley Orgánica 10/2022, de 6 de septiembre, de garantía integral de la libertad sexual*. (<https://www.boe.es/buscar/pdf/2022/BOE-A-2022-14630-consolidado.pdf>. [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).
 - BOE. *Real Decreto de 24 de julio de 1889 por el que se publica el Código Civil*. (<https://www.boe.es/buscar/pdf/1889/BOE-A-1889-4763-consolidado.pdf>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).
 - BOE. *Real Decreto Legislativo 2/2015, de 23 de octubre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores* (<https://www.boe.es/buscar/pdf/2015/BOE-A-2015-11430-consolidado.pdf>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).
 - BOE. *Revista de Jurisprudencia Laboral. Número 6/2021*. (https://www.boe.es/biblioteca_juridica/anuarios_derecho/abrir_pdf.php?id=ANU-L-2021-00000001314. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

Congreso. *Proyecto de Ley Orgánica de garantía integral de la libertad sexual*. (https://www.congreso.es/public_oficiales/L14/CONG/BOCG/A/BOCG-14-A-62-1.PDF [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).

ECHR. *Convenio Europeo de Derechos Humanos*. (https://www.echr.coe.int/documents/convention_spa.pdf. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

Naciones Unidas. Derechos Humanos. *Pacto Internacional de Derechos Económicos, Sociales y Culturales*. (https://www.ohchr.org/sites/default/files/cescr_SP.pdf. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

OHCHR – Oficina del Alto Comisionado para los Derechos Humanos:

- OHCHR. *Convención sobre la eliminación de todas las formas de discriminación contra la mujer. Adoptada y abierta a la firma y ratificación, o adhesión, por la Asamblea General en su resolución 34/180, de 18 de diciembre de 1979.* (https://www.ohchr.org/sites/default/files/cedaw_SP.pdf. [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).
- OHCHR. *Convenio para la represión de la trata de personas y de la explotación de la prostitución ajena.* (<https://www.ohchr.org/es/instruments-mechanisms/instruments/convention-suppression-traffic-persons-and-exploitation>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

Jurisprudència

Revista de Jurisprudencia Laboral. Número 6/2021. [Per a consultes *online*] Font: BOE (https://www.boe.es/biblioteca_juridica/anuarios_derecho/abrir_pdf.php?id=ANU-L-2021-00000001314. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

Tribunal Suprem

Sentència dictada per la Sala de lo Social de l'Audiència Nacional n° 174/2018 del 19 de novembre de 2018. ((<https://www.sindicatootras.org/listado-de-sentencias.html>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023])).

Sentència dictada pel Jutjat Social n° 25 de Barcelona, n° 266/2020 del 16 d'octubre de 2020, recorreguda en suplicació l'any 2021.

Sentència dictada per la Sala de lo Social del Tribunal Suprem n° 548/2021 de l'1 de juny del 2021. (<https://www.sindicatootras.org/listado-de-sentencias.html>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

Llocs web

20 minutos. *Rocío Nieto: "Si regulamos la prostitución nos convertiremos en un mundo en el que todo vale"*. (<https://www.20minutos.es/noticia/4967640/0/rocio-nieto-si-no-abolimos-prostitucion-convertimos-mundo-todo-vale/>). [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).

ABC. *Mapa de la prostitución mundial: ¿dónde está prohibida y en qué países es legal?* (https://www.abc.es/sociedad/abci-mapa-prostitucion-mundial-donde-esta-prohibida-y-en-que-paises-es-legal-nsv-202206081809_noticia.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.abc.es%2Fsociedad%2Fabci-mapa-prostitucion-mundial-donde-esta-prohibida-y-en-que-paises-es-legal-nsv-202206081809_noticia.html%3Fref%3Dhttps%3A%2F%2Fwww.bing.com%2F). [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).

Amsterdam.info. *El Barrio Rojo de Ámsterdam*. (<https://www.amsterdam.info/es/barrio-rojo/>). [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

Canariasahora. *Prostitución legal: el modelo holandés*. (https://www-eldiario.es/cdn.ampproject.org/v/s/www.eldiario.es/canariasahora/premium-en-abierto/prostitucion-legal-modelo-holandes_1_2648094.amp.html?amp_gsa=1&_js_v=a9&usqp=mq331AQIUAKwASCAAgM%3D#amp_tf=De%20%251%24s&aoh=16825225733623&referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com&share=https%3A%2F%2Fwww.eldiario.es%2Fcanariasahora%2Fpremium-en-abierto%2Fprostitucion-legal-modelo-holandes_1_2648094.html). [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

CATS. *Manifiesto por los derechos de las personas trabajadoras del sexo*. (<https://www.asociacioncats.es/manifiesto/>). [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).

Comisión para la investigación de malos tratos a mujeres. (<https://malostratos.org>) [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

Diario de León. *UGT y CCOO apuestan por tesis abolicionistas para aumentar que la explotación sexual <<no es Trabajo>>*. (<https://www.diariodeleon.es/articulo/afondo/ugt-cco-oo-apuestan-tesis-abolicionistas-argumentar-que-la-explotacion-sexual-no-es-trabajo/20060430020000836086.html>). [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).

Diccionario de la lengua española (<https://dle.rae.es>). [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).

El Confidencial:

- El Confidencial. *La explotación sexual de menores por turistas, en un nivel histórico*. (https://www.elconfidencial.com/mundo/2016-05-12/la-explotacion-sexual-de-menores-por-turistas-en-un-nivel-historico_1199118/). [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).
- El Confidencial. *Viaje al infierno de menores nigerianas: del campo de refugiados a la prostitución de Ibiza*. (https://www.elconfidencial.com/espana/2022-03-28/viaje-infierno-menores-nigerianas-campo-refugiados_3397958/). [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

El Español. *Los niños esclavos de Asia: en jaulas, prostituidos o trabajando en minas*. (https://www-elespanol-com.cdn.ampproject.org/v/s/www.elespanol.com/mundo/asia/20190416/ninos-esclavos-asia-jaulas-prostituidos-trabajando-minas/391211694_0.amp.html?amp_gsa=1&_js_v=a9&usqp=mq331AQIUAKwASCAAgM%3D#amp_tf=De%20%251%24s&aoh=16825223348654&referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com&share=https%3A%2F%2Fwww.elespanol.com%2Fmundo%2Fasia%2F20190416%2Fminos-esclavos-asia-jaulas-prostituidos-trabajando-minas%2F391211694_0.html). [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

El Espectador. *Turismo sexual infantil crece y se convierte en un fenómeno endémico mundial*. (https://www-espectador-com.cdn.ampproject.org/v/s/www.espectador.com/mundo/mas-paises/turismo-sexual-infantil-crece-y-se-convierte-en-un-fenomeno-endemico-mundial-article-631909/?amp_gsa=1&_js_v=a9&outputType=amp&usqp=mq331AQIUAKwASCAAgM

https://www.google.com/amp_tf=De%20%251%24s&aoh=16825219871752&referrer=https%3A%2F%2Fwww.elsespectador.com%2Fmundo%2Fmas-paises%2Fturismo-sexual-infantil-crece-y-se-convierte-en-un-fenomeno-endemico-mundial-article-631909%2F. [Última consulta: 27 d'abril de 2023])

El Mundo. *España encabeza el ranking de países europeos consumidores de prostitución.* (<https://www.elmundo.es/yodona/2011/10/26/actualidad/1319638876.html#:~:text=A%20niv el%20internacional%2C%20este%20ranking,los%20mercados%20europeos%20de%20prostitucion>). [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

El País:

- El País. *El Supremo canadiense tumba las leyes contra la prostitución.* (https://elpais.com/sociedad/2013/12/20/actualidad/1387554932_857021.html?event_log=oklogin). [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).
- El País. *La prostitución en Tailandia: visible, millonaria e ilegal.* (https://elpais-com.cdn.ampproject.org/v/s/elpais.com/planeta-futuro/2023-03-14/la-prostitucion-en-tailandia-visible-multimillonaria-e-ilegal.html?amp_gsa=1&_js_v=a9&outputType=amp&usqp=mq331AQIUAKwASCAAgM%3D#amp_ct=1682522547686&_tf=De%20%251%24s&aoh=16825224542963&referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com&share=https%3A%2F%2Felpais.com%2Fplaneta-futuro%2F2023-03-14%2Fla-prostitucion-en-tailandia-visible-multimillonaria-e-ilegal.html). [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).
- El País. *Te doy mi cuerpo por un euro.* (https://elpais.com/elpais/2018/09/25/planeta_futuro/1537897158_281066.html). [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

Europarl. *INFORME sobre explotación sexual y prostitución y su impacto en la igualdad de género.* (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-7-2014-0071_ES.html). [Última consulta: 28 d'abril de 2023]).

EuroNews:

- EuroNews. *El tribunal supremo de Canadá deroga las leyes contra la prostitución.* (https://www.youtube.com/watch?v=AuW_EKqcxws. [Última consulta: 28 d'abril de 2023]).
- Euronews. *Prostitución en la UE: de la abolición a cotizar a la Seguridad social.* (<https://es.euronews.com/my-europe/2022/07/21/prostitucion-en-la-ue-de-la-abolicion-a-cotizar-a-la-seguridad-social#:~:text=En%202014%2C%20el%20Parlamento%20Europeo,entre%20ellos%20la%20igualdad%20de>. [Última consulta: 28 d'abril de 2023]).

Extra. *El hilo que explica cómo la regulación de la prostitución no hace disminuir la trata en Holanda.*

(https://amp-elperiodico.com.cdn.ampproject.org/v/s/amp.elperiodico.com/es/extra/20180919/regulacion-prostitucion-ejemplo-amsterdam-trata-7042179?amp_gsa=1&_js_v=a9&usqp=mq331AQIUAKwASCAAgM%3D#amp_tf=De%20%251%24s&aoh=16825225733623&referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com&share=https%3A%2F%2Fwww.elperiodico.com%2Fes%2Fextra%2F20180919%2Fregulacion-prostitucion-ejemplo-amsterdam-trata-7042179. [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

Geo violencia sexual:

- Geo violencia sexual. *“Ni es trabajo, ni es sexo”: abolicionistas Internacionales de la prostitución, en el Congreso.* (<https://geoviolenciasexual.com/ni-es-trabajo-ni-es-sexo-abolicionistas-internacionales-de-la-prostitucion-en-el-congreso/>. [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).
- Geo violència sexual. *¿Qué es el abolicionismo de la prostitución?* (<https://geoviolenciasexual.com/que-es-el-abolicionismo-de-la-prostitucion/>. [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).

Instagram

(<https://www.instagram.com/otrassindicato/>
<https://www.instagram.com/otrasnews/>. [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

i

Malostratos.org. *Comisión para la investigación de malos tratos a mujeres.* (<https://malostratos.org> [Última consulta: 26 d'abril de 2023])

OHCHR. *Comité para la Eliminación de la Discriminación contra la Mujer.* (<https://www.ohchr.org/es/treaty-bodies/cedaw#:~:text=El%20Comité%20para%20la%20Eliminación,de%20discriminación%20contra%20la%20mujer>. [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

OTRAS:

- OTRAS. (<https://www.sindicatootras.org/listado-de-sentencias.html>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).
- OTRAS (<https://www.sindicatootras.org/-quienes-somos-.html>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).
- OTRAS (<https://www.sindicatootras.org/estatutos.html>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).
- OTRAS (<https://www.sindicatootras.org/8j-2019.html>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).
- OTRAS <https://www.sindicatootras.org/covid19.html>. [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

Por la abolición de la prostitución (PAP). *Manifiesto Político por la Abolición de la Prostitución.* (<https://aboliciondelaprostitucion.wordpress.com/actividades-y-acciones/>. [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).

RCI. *Trabajadoras sexuales impugnan las leyes sobre la prostitución en Canadá.* (<https://www.rcinet.ca/es/2021/04/07/trabajadoras-sexuales-impugnan-las-leyes-de-prostitucion-en-canada/>. [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

RTVC. *España es el primer país de Europa en consumo de prostitución.* (<https://rtvc.es/espana-es-el-primer-pais-de-europa-en-consumo-de-prostitucion/>. [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).

RTVE, *la prostitución en España: cuántos hombres pagan por sexo y qué zonas concentran una 'oferta' cada vez más digital*. (<https://www.rtve.es/noticias/20220526/radiografia-prostitucion-espana/2351461.shtml>). [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

SANTAMANS HURTADO, JÚLIA. *El debat de la prostitució a Espanya*. (<https://repositori.upf.edu/bitstream/handle/10230/48570/TFGDRET2021SANTAMANSDebat.pdf?sequence=1&isAllowed=y>). [Última consulta: 24 d'abril de 2023]).

Seminario de Mujeres Grandes. *El desastre de la legalización de la prostitución en los Países Bajos*. (<https://seminariodemujeresgrandes.com/el-desastre-de-la-legalizacion-de-la-prostitucion-en-los-paises-bajos/>). [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).

UNICEF. *El Sur de Asia en acción: prevenir y responder al tráfico infantil*. (<https://www.unicef.es/publicacion/el-sur-de-asia-en-accion-prevenir-y-responder-al-trafico-infantil-south-asia-action>.)

Youtube:

- YouTube. *Bailarinas en el Barrio Rojo de Ámsterdam*. (<https://www.youtube.com/watch?v=5FtWORMJvkY&t=91s>). [Última consulta: 27 d'abril de 2023]).
- YouTube. *En España las prostitutas pueden cotizar como trabajadoras autónomas*. (<https://www.youtube.com/watch?v=KINwP2OsWGA>). [Última consulta: 26 d'abril de 2023]).

Annexos

Figura 2. Justificant d'assistència a la xerrada Online impartida per Conxa Borrell.

CHARLA CON ESTUDIANTES
Sindicato OTRAS

27/03/2023 18:00:00 CEST
CHARLA CON ESTUDIANTES 5 € (0% IVA INCL.)

1uETLUZU

Asistentes: 1
IVET CLAVELL HERNÁNDEZ

REF:
20230327-0945-847703

Charla con estudiantes

¿Estás haciendo un trabajo sobre trabajo sexual?
¿Necesitas preguntar dudas a personas que lo viven en primera persona?
¡Ven y charla con nosotras!

Día: lunes 27 de marzo
Hora: 18h
Precio: 5€

¡Puedes inscribirte en el link de la descripción!

Si eres estudiante y estás preparando algún trabajo o máster relacionado con trabajo sexual, el próximo Lunes 27 a las 18h podrás hacernos todas las preguntas que desees y resolver las dudas que tengas. Será una sesión online.

Puedes inscribirte aquí y el mismo día 27 te enviaremos a tu mail el enlace de la charla.

(Te esperamos)

El lunes 27 a las 18h tendremos una nueva Charla con Estudiantes. Será el momento de resolver dudas y contestar todas las preguntas.